

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2023

Υφυπουργείο Τουρισμού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα Υφυπουργού Τουρισμού	σελ. 2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
Υφυπουργείο Τουρισμού	σελ. 4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Στρατηγικός σχεδιασμός Υφυπουργείου	σελ. 7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Αποτελεσματικότητα των δράσεων που έχει πραγματοποιήσει το Υφυπουργείο Τουρισμού κατά το 2023 σε σχέση με τους στρατηγικούς στόχους του Υφυπουργείου	σελ. 11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
Εμπλουτισμός και προβολή του τουριστικού προϊόντος	σελ. 15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
Αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος των περιοχών της υπαίθρου και των ορεινών και ακριτικών περιοχών	σελ. 28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
Ρύθμιση της αδειοδότησης / λειτουργίας και διασφάλισης της ποιότητας των τουριστικών επιχειρήσεων	σελ. 32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
Διαχείριση έργων ανάπτυξης και προσέλκυση επενδύσεων στον τουριστικό τομέα	σελ. 39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	
Σχέδια χορηγιών - Προγράμματα	σελ. 42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	
Ενίσχυση της παρουσίας του Υφυπουργείου Τουρισμού σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο	σελ. 45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
Άλλες ενέργειες του Υφυπουργείου Τουρισμού	σελ. 46

Μήνυμα Υφυπουργού

Φίλες και φίλοι,

Το 2023 ήταν ένα έτος, κατά τη διάρκεια του οποίου δοκιμάστηκε η ανθεκτικότητα του τουριστικού οικοδομήματος της χώρας μας.

Η άμεση προσαρμογή στις νέες συνθήκες που προκάλεσαν οι παρατεταμένες κρίσεις (πανδημία και γεωπολιτική αστάθεια), κρίθηκε επιβεβλημένη.

Παρά τις προκλήσεις, ο στόχος για επιστροφή του τουρισμού στις ψηλές επιδόσεις του παρελθόντος, έχει επιτευχθεί και αυτό οφείλεται στη σκληρή προσπάθεια όλων όσων συνθέτουν το τουριστικό οικοσύστημα της χώρας μας.

Το 2023 οι ετήσιες αφίξεις τουριστών σημείωσαν άνοδο 20,1% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Την ίδια ώρα, τα έσοδα από τον τουρισμό το 2023, ανήλθαν στα 2,99 δισεκατομμύρια ευρώ, κάτι που καταγράφεται ως ιστορικό ρεκόρ.

Ως Υφυπουργείο Τουρισμού, εργαζόμαστε μεθοδικά και με πλάνο, για την επίτευξη του οράματος μας, που είναι η καθιέρωση της Κύπρου ως ενός ποιοτικού, βιώσιμου, ψηφιακά έξυπνου, προσβάσιμου σε όλους, κοινωνικά ωφέλιμου και ολόχρονου προορισμού.

Κατά το 2023, υλοποιήσαμε δύο βασικές προεκλογικές εξαγγελίες του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη. Συγκεκριμένα, ιδρύθηκε και λειτουργεί εντός του Υφυπουργείου Τουρισμού, το Παρατηρητήριο Τουρισμού, που έχει ως στόχο τη συλλογή πληροφόρησης και την έγκυρη ενημέρωση των φορέων της βιομηχανίας, με απώτερο σκοπό πάντοτε, την αναβάθμιση του προσφερόμενου προϊόντος και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα.

Εντός του 2023 λήφθηκε επίσης η στρατηγική απόφαση της ίδρυσης και λειτουργίας Φορέα Προβολής, θεσμοθετώντας έτσι τη συμμετοχή, με συμβουλευτικό ρόλο και του ιδιωτικού τομέα στις δράσεις προβολής της χώρας μας.

Ως Υφυπουργείο Τουρισμού, προωθήσαμε την ετοιμασία νομοσχεδίων που αφορούν τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου, τα οποία θεωρούμε ότι θα επιλύσουν χρόνια

προβλήματα που απασχολούν τον τουριστικό τομέα, καθώς προχωρήσαμε σε δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού και την καλλιέργεια τουριστικής συνείδησης, θέματα που συμπεριλαμβάνονται επίσης, στις προτεραιότητες μας.

Βασική μας προτεραιότητα ήταν και είναι η οικοδόμηση ανθεκτικότητας που θα καλύπτει ολόκληρο το τουριστικό οικοσύστημα της χώρας μας. Για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα, επιβάλλεται η επένδυση στην ενίσχυση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και σ' αυτό τον άξονα είμαστε πλέον επικεντρωμένοι, παράλληλα με την προβολή της χώρας μας στο εξωτερικό και την παρακολούθηση των αγορών διεθνώς.

Κλείνοντας, θα ήθελα για ακόμα μία φορά, να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε όλο το προσωπικό του Υφυπουργείου Τουρισμού, καθώς και τα Υπουργεία, τα Υφυπουργεία και τους φορείς του ιδιωτικού τομέα που συνέβαλαν στις κοινές μας επιτυχίες.

Κώστας Κουμής
Υφυπουργός Τουρισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Υφυπουργείο Τουρισμού

1.1. Ίδρυση και αρμοδιότητες Υφυπουργείου Τουρισμού

Το Υφυπουργείο Τουρισμού ιδρύθηκε σύμφωνα με τις πρόνοιες του «περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Τουρισμού και Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2018», (Ν. 123(I)/2018), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 02.01.2019, αποτελεί δε μετεξέλιξη του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ).

Από την 01.03.2023, Υφυπουργός Τουρισμού είναι ο κ. Κώστας Κουμής και από 01.07.2023 Γενικός Διευθυντής του Υφυπουργείου είναι ο Δρ. Κώστας Κωνσταντίνου.

1.2. Αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Τουρισμού

Οι αρμοδιότητες του Υφυπουργείου, με βάση τον Ν. 123(I)/2018, είναι οι ακόλουθες:

- (α) Η χάραξη ολοκληρωμένης Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού και ο επιτελικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης της Κύπρου, περιλαμβανομένης της διατύπωσης θέσεων για τη χωροθέτηση των τουριστικών τοποθεσιών,
- (β) ο συντονισμός και η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού με τη χρήση των απαραίτητων οριζόντιων πολιτικών,
- (γ) η στήριξη των επενδύσεων στον τουρισμό, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας και υλοποίησης κινήτρων και της παροχής συστηματικής ενημέρωσης του κοινού,
- (δ) η προώθηση της τουριστικής συνείδησης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης,
- (ε) η χάραξη στρατηγικής προβολής, προώθησης και ανάδειξης του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου στο εξωτερικό και εσωτερικό,
- (στ) η εκπόνηση μελετών και ερευνών αγοράς, η ανάλυση των σύγχρονων τάσεων στον τομέα του τουρισμού, η διαχείριση στατιστικών δεδομένων, η αξιολόγηση της απόδοσης προγραμμάτων και πιστώσεων, που δαπανώνται για τον τουρισμό,
- (ζ) η δημιουργία και τήρηση μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων,
- (η) η ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων και η επικαιροποίηση υφιστάμενων, η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στον τουριστικό τομέα και η προώθηση της καινοτομίας,
- (θ) η εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας, περιλαμβανομένης της έκδοσης σχετικών αδειών,

- (ι) η εποπτεία του τουριστικού τομέα, η συνεργασία με άλλες εποπτικές αρχές, η ορθή πληροφόρηση και ενημέρωση των τουριστικών επιχειρήσεων και των καταναλωτών για τις διατάξεις της τουριστικής νομοθεσίας και η ευαισθητοποίηση του κοινού για σεβασμό του τουριστικού προϊόντος, και
- (κ) η συμβολή στην προώθηση μεταρρυθμίσεων για απλοποίηση διαδικασιών με σκοπό την προσέλκυση επενδύσεων τουριστικού χαρακτήρα, την αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την ευρύτερη ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, καθώς και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου, που αφορά στην τουριστική βιομηχανία.

1.3. Διάρθρωση του Υφυπουργείου

Η οργανωτική δομή του Υφυπουργείου έχει ως εξής:

- (α) Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Συντονισμού,
- (β) Διεύθυνση Στρατηγικής, Μάρκετινγκ και Διεθνών Σχέσεων,
- (γ) Διεύθυνση Διαχείρισης Έργων, Ανάπτυξης και Προσέλκυσης Επενδύσεων,
- (δ) Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας και Αδειοδοτήσεων Τουριστικών Επιχειρήσεων,
- (ε) Διοίκηση (Διοίκηση - Αρχείο),
- (στ) Διεύθυνση Λογιστικής και Οικονομικής Διαχείρισης,
- (ζ) Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.

Η Κεντρική Υπηρεσία του Υφυπουργείου στεγάζεται στη Λευκωσία και περαιτέρω λειτουργεί **εννέα** Γραφεία Πληροφοριών, σε αντίστοιχους τουριστικούς προορισμούς της Κύπρου, καθώς επίσης **έξι** επαρχιακά Γραφεία Επιθεωρητών. Επίσης, το 2023 το Υφυπουργείο είχε την ευθύνη διαχείρισης του Διεθνούς Συνεδριακού Κέντρου «Φιλοξενία».

Το Υφυπουργείο διαθέτει επίσης 13 γραφεία στο εξωτερικό και συγκεκριμένα στο Λονδίνο, στη Φρανκφούρτη, στο Βερολίνο, στο Παρίσι, στη Στοκχόλμη, στην Αθήνα, στην Ζυρίχη, στο Άμστερνταμ, στη Μόσχα, στην Αγία Πετρούπολη, στο Τελ Αβίβ, στη Βαρσοβία και στο Κίεβο.

1.4. Ανθρώπινο δυναμικό

Στις 31.12.2023, το προσωπικό του Υφυπουργείου (μόνιμο, αορίστου και ορισμένου χρόνου, εργατικό, συμβασιούχο και επιτόπιο εξωτερικού) αριθμούσε συνολικά 210 μέλη. Από αυτά, τα 139 μέλη υπηρετούσαν στην Κεντρική Υπηρεσία, 41 στα έξι επαρχιακά γραφεία και 30 στα 13 γραφεία εξωτερικού.

Προσωπικό του Υφυπουργείου Τουρισμού κατά την 31.12.2023				
	Κεντρική Υπηρεσία	Εσωτερικού	Εξωτερικού	Σύνολο
Γραφείο Γενικού Διευθυντή	6	-	-	6
Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού & Συντονισμού	17	-	-	17
Διεύθυνση Στρατηγικής, Μάρκετινγκ & Διεθνών Σχέσεων	35	17	30	82
Διεύθυνση Διαχείρισης Έργων Ανάπτυξης	7	-	-	7
Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας & Αδειοδοτήσεων Τουριστικών Επιχειρήσεων	23	22	-	45
Διοίκηση - Αρχείο	39	-	-	39
Διεύθυνση Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης	10	2		12
Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου	2			2
ΣΥΝΟΛΟ	139	41	30	210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Στρατηγικός σχεδιασμός Υφυπουργείου

2.1. Στρατηγικό σχέδιο Υφυπουργείου

Όραμα του Υφυπουργείου Τουρισμού είναι η καθιέρωση της Κύπρου ως ενός ποιοτικού, αειφόρου, ψηφιακά έξυπνου, προσβάσιμου σε όλους, κοινωνικά ωφέλιμου και ολόχρονου τουριστικού προορισμού.

Απώτερος σκοπός είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα με στόχο τη μεγιστοποίηση της συνεισφοράς του στην οικονομία της χώρας και στην παραγωγή οφέλους για τους πολίτες.

Προς το σκοπό αυτό, οι στρατηγικοί στόχοι του Υφυπουργείου είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για:

- (α) την καθιέρωση της Κύπρου ως ενός ποιοτικού προορισμού,
- (β) τον εκσυγχρονισμό και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος,
- (γ) την ενίσχυση των υποδομών που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό και ειδικά με τους επιμέρους τουριστικούς προορισμούς,
- (δ) την ισόρροπη γεωγραφική κατανομή της τουριστικής ανάπτυξης και των οφελών που προκύπτουν σε όλες τις περιοχές της Κύπρου και στις τοπικές κοινωνίες, με απώτερο σκοπό την αναχαίτιση της πληθυσμιακής αποψίλωσης της υπαίθρου και των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της χώρας.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, οι σημαντικότερες δράσεις που προωθούνται είναι:

- (α) Η επικαιροποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού με ορίζοντα το 2035 με ιδιαίτερη έμφαση πλέον στις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, της πράσινης μετάβασης, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της περαιτέρω βελτίωσης των υποδομών προσβασιμότητας,
- (β) η αναβάθμιση και ο εμπλουτισμός των υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- (γ) η χάραξη στρατηγικής προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος της χώρας μας, με αναβαθμισμένη τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της διακριτής ταυτότητας του προορισμού,
- (δ) η αναβάθμιση και περαιτέρω προώθηση των ειδικών μορφών τουρισμού,
- (ε) η διασφάλιση της ποιότητας και η βελτίωση του πλαισίου αδειοδότησης και λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων,

- (στ) η επίλυση των χρόνιων προβλημάτων που απασχολούν τον τουρισμό της χώρας μας, με την κατάθεση νομοσχεδίων ή τροποποίηση σχετικών κανονισμών,
- (ζ) η συνεχής ανάπτυξη και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και η καλλιέργεια τουριστικής συνείδησης,
- (η) η εποπτεία της εφαρμογής συμβάσεων μεταξύ κράτους και ιδιωτικού τομέα, για την κατασκευή μεγάλων έργων τουριστικής υποδομής,
- (θ) η στήριξη / προσέλκυση επενδύσεων στον τουρισμό με σκοπό είτε τη βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών, και τη δημιουργία νέων, και
- (ι) η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με απώτερο σκοπό και όραμα την μετατροπή της χώρας μας σε ολόχρονο βιώσιμο προορισμό.

2.2. Εθνική Στρατηγική Τουρισμού

Από τον Ιανουάριο του 2020, εκπονήθηκε και υλοποιείται η Εθνική Στρατηγική Τουρισμού (ΕΣΤ) 2030. Θεμελιώδεις στόχοι της ΕΣΤ 2030 και των σχετικών πλάνων δράσεων για την υλοποίησή της, είναι η μείωση της εξάρτησης της Κύπρου από περιορισμένο αριθμό αγορών, η μείωση της εποχικότητας, η αναβάθμιση και η αειφορία του τουριστικού προϊόντος και η αύξηση της κατά κεφαλή δαπάνης, ανά επισκέπτη. Περαιτέρω, ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του πρώτου βραχυπρόθεσμου πλάνου δράσεων της ΕΣΤ και σε αυτό το στάδιο βρίσκεται σε εξέλιξη η επικαιροποίηση της ΕΣΤ, με ορίζοντα το 2035.

2.3. Βραχίονες υλοποίησης των στρατηγικών σχεδιασμών

2.3.1. Παρατηρητήριο Τουρισμού

Στο πρόγραμμα διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας και συγκεκριμένα στις δράσεις που αναφέρονται στον τουρισμό, περιλαμβάνεται και η δημιουργία Παρατηρητηρίου Τουρισμού στα πρότυπα διεθνών προδιαγραφών, με στόχο την καταγραφή και ανάλυση δεδομένων, που αφορούν όλο το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων τόσο στην Κύπρο όσο και σε ανταγωνιστικούς προορισμούς.

Ως εκ τούτου, το Υπουργικό Συμβούλιο, με σχετική Απόφασή του, ημερ. 28.06.2023, ενέκρινε τη σύσταση Παρατηρητηρίου Τουρισμού, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του, εντός της υφιστάμενης δομής του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Απώτερος στόχος του Παρατηρητηρίου Τουρισμού είναι η τροφοδότηση των φορέων της τουριστικής βιομηχανίας με στοιχεία και πληροφορίες, τα οποία να υποβοηθούν στη λήψη των ορθότερων αποφάσεων κι έτσι, συνολικά, να βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα του τομέα.

Πιο συγκεκριμένα, οι βασικές αρμοδιότητες και στόχοι του Παρατηρητηρίου Τουρισμού είναι οι εξής:

- (α) Η αξιοποίησή του ως εργαλείου πληροφόρησης για την παραγωγή πολιτικής σε επιτελικό επίπεδο,
- (β) η συλλογή, η καταγραφή και η ανάλυση δεδομένων του τουρισμού, στην Κύπρο και σε ανταγωνιστικούς προορισμούς,
- (γ) η αμφίδρομη πληροφόρηση μεταξύ φορέων του τουρισμού,
- (δ) η έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των φορέων της βιομηχανίας,
- (ε) η υποβοήθηση στη λήψη αποφάσεων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και
- (στ) η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα.

2.3.2. Φορέας Προβολής Τουρισμού

Στο πρόγραμμα διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας και συγκεκριμένα στις δράσεις που αναφέρονται στον τουρισμό, περιλαμβάνεται επίσης η δημιουργία Φορέα Προβολής με στόχο την αναβάθμιση των δράσεων προβολής της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού. Η δημιουργία του Φορέα Προβολής έγινε πράξη με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 31.05.2023.

Ο ρόλος του Φορέα είναι συμβουλευτικός προς το Υφυπουργείο Τουρισμού σε ό,τι αφορά τον καθορισμό της πολιτικής και των ενεργειών προβολής για προώθηση της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού. Βασικός σκοπός του είναι η δημιουργία συνεργειών και η πραγματοποίηση συντονισμένων ενεργειών από τους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την προβολή της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού.

2.3.3. Περιφερειακές Εταιρείες Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής (ΕΤΑΠ)

Στο πλαίσιο της υλοποίησης στρατηγικών σχεδιασμών τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο, το Υφυπουργείο Τουρισμού συνέχισε, κατά το 2023, τη χορηγία και την παρακολούθηση της υλοποίησης των Σχεδίων Δράσης, των έξι Εταιρειών Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής (ΕΤΑΠ), που εκπροσωπούν τις περιφέρειες Αμμοχώστου, Λάρνακας, Λεμεσού, Λευκωσίας, Πάφου και Τροόδους.

Κατά το 2023, οι ΕΤΑΠ υλοποίησαν δράσεις, οι οποίες αποσκοπούσαν στη βελτίωση και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, την ψηφιοποίηση σε σημεία ενδιαφέροντος και τη χρήση νέων τεχνολογιών, τη διαδικτυακή προώθηση και προβολή, σε δράσεις περιβαλλοντικής συνείδησης και καθαριότητας, τη συμμετοχή σε εκθέσεις και ενέργειες προβολής στο εξωτερικό και διάφορες άλλες δράσεις.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε σε έργα αναβάθμισης, εξωραϊσμού και χρήσης νέων τεχνολογιών για περιοχές της υπαίθρου, των ορεινών και ακριτικών, που εμπίπτουν στην περιφέρεια της κάθε ΕΤΑΠ. Οι ΕΤΑΠ είχαν, επίσης, συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα που αφορούν σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικών με τον τουρισμό.

2.3.4. Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού (ΚΕΑ)

Στο πλαίσιο της υλοποίησης στρατηγικών σχεδιασμών με επικέντρωση στον τομέα του αγροτουρισμού, το Υφυπουργείο Τουρισμού συνέχισε την παροχή χορηγίας και την παρακολούθηση της υλοποίησης του ετήσιου πλάνου δράσης της Κυπριακής Εταιρείας Αγροτουρισμού (ΚΕΑ), της οποίας και προεδρεύει. Στο πλαίσιο του υπό αναφορά πλάνου δράσεων, η ΚΕΑ, μεταξύ άλλων, οργάνωσε στην Κύπρο, με μεγάλη επιτυχία, το 8^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Τουρισμού Υπαίθρου της Ομοσπονδίας, το οποίο προσέλκυσε συμμετέχοντες από περισσότερες από δέκα χώρες της Ευρώπης και Κύπριους, που δραστηριοποιούνται στον τομέα τουρισμού υπαίθρου, καθώς επίσης συμμετείχε στις εκθέσεις Vakantiebeurs στην Ουτρέχτη, στη CMT στη Στουτγάρδη, στην International Mediterranean Tourism Market (IMTM) στο Τελ Αβίβ, στην Internationale Tourismus-Börse (ITB) στο Βερολίνο, στην Travel Expo Cyprus, στην International & Drench Travel Market (IFTM) στο Παρίσι και στη World Travel Market (WTM) στο Λονδίνο. Η ΚΕΑ ως μέλος του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, συμμετείχε στη συνάντηση των εταίρων του δικτύου μέσω της λειτουργού της.

Από το 2022, η ΚΕΑ συμμετέχει μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος «Erasmus+» στην υλοποίηση των έργων «Green Tour» και «Farms' Charm» μαζί με άλλους Ευρωπαίους εταίρους που αφορά την εκπαίδευση και ανταλλαγή εμπειριών με διάρκεια τα δύο έτη.

Από το δεύτερο εξάμηνο του έτους και εντεύθεν, η ΚΕΑ έδωσε έμφαση στην ψηφιακή προβολή του αγροτουρισμού στο εξωτερικό και στην εγχώρια αγορά μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Αποτελεσματικότητα των δράσεων σε σχέση με τους στρατηγικούς στόχους του του Υφυπουργείου Τουρισμού

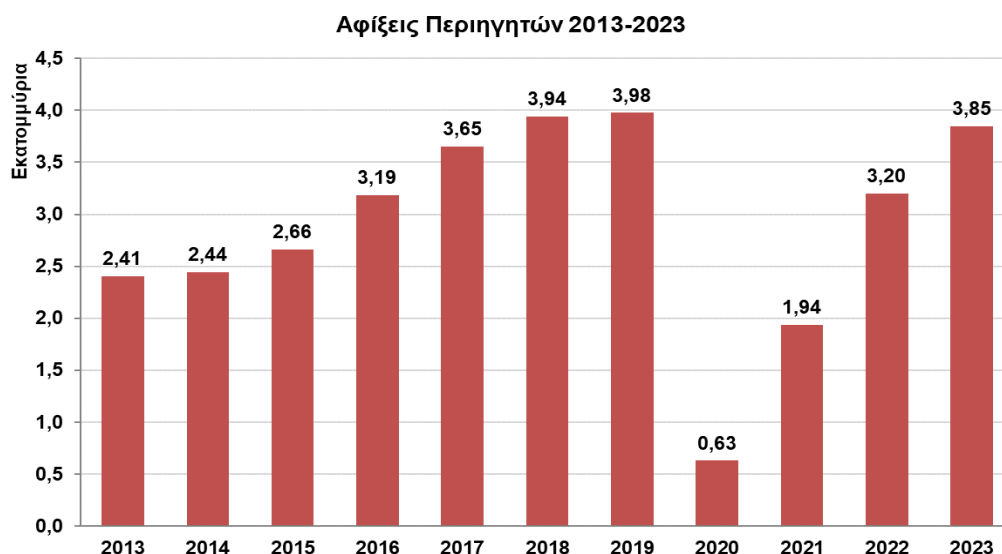

Η αποτελεσματικότητα των δράσεων του Υφυπουργείου, επιμετράται με βάση την προστιθέμενη τους αξία στην επίτευξη των στόχων, στους οποίους εστίαζε η κάθε μια από τις δράσεις του. Η επιμέτρηση της συνολικής αποδοτικότητας / αποτελεσματικότητας των δράσεων αυτών, γίνεται μέσω των δεικτών τουρισμού, που εκδίδει σε μηνιαία και ετήσια βάση η Στατιστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, καθώς επίσης και διεθνείς οργανισμοί.

Παρά τις δυσκολίες, που επέφεραν εξωγενείς παράγοντες, όπως η πανδημία και οι πολεμικές συρράξεις στην Ουκρανία και το Ισραήλ, όλες οι πολιτικές, δράσεις και ενέργειες του Υφυπουργείου έχουν οδηγήσει σε βελτίωση των επιδόσεων της χώρας στον τουριστικό τομέα. Ουσιαστικά, έχουν οδηγήσει στην πλήρη αποκατάσταση ή ακόμα και σε βελτίωση της κατάστασης του τουριστικού τομέα και των σχετικών επιδόσεών του, από το 2019, χρονιά η οποία θεωρείται ορόσημο. Οι επιδόσεις αυτές αναλύονται ακολούθως.

3.1. Αφίξεις περιηγητών

Με βάση τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, οι συνολικές αφίξεις τουριστών για το 2023 ανήλθαν σε 3.845.652, σε σύγκριση με 3.201.080 το 2022, καταγράφοντας αύξηση 20,1 %.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

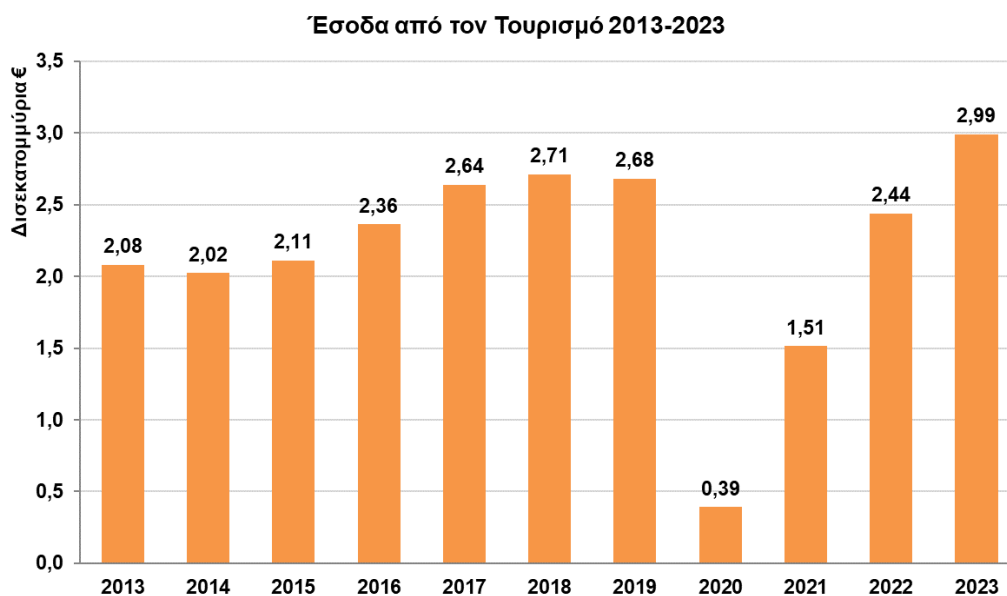
Ειδικότερα, οι αφίξεις περιηγητών από το Ηνωμένο Βασίλειο ξεπέρασαν τα 1,3 εκ., σημειώνοντας αύξηση 7,4 %, σε σχέση με το 2022 και αποτελούν το 33,9 % του συνολικού τουριστικού ρεύματος. Παράλληλα, παρά την εμπόλεμη κατάσταση στο Ισραήλ από τον Οκτώβριο 2023 και εντεύθεν, η εν λόγω αγορά κατέγραψε ιστορικό ρεκόρ αφίξεων υπερβαίνοντας τις 410 χιλιάδες αφίξεις περιηγητών, αριθμός που αντιστοιχεί στο 10,7 % των συνολικών αφίξεων.

Καρπούς απέδωσαν και οι συνεχιζόμενες προσπάθειες για προσέλκυση τουριστικού ρεύματος από αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις συνολικές αφίξεις από τις χώρες αυτές να ανέρχονται σε 1,57 εκ., παρουσιάζοντας έτσι αύξηση 20,3 % και διατηρούν το μερίδιό τους στο 40,8 %, επί του συνόλου. Αυξήσεις καταγράφηκαν στις αγορές της Πολωνίας (+46,6 %), η οποία πλέον αποτελεί την 3^η σημαντικότερη αγορά μετά το Ηνωμένο Βασίλειο και το Ισραήλ, της Γερμανίας (+6,4 %), της Ελλάδας (+10,6 %), της Σουηδίας (+21,3 %) και της Ρουμανίας (+61,8 %).

Ενθαρρυντικά ήταν και τα αποτελέσματα σε σχέση με τη μείωση της εποχικότητας. Το μερίδιο των αφίξεων περιηγητών, εκτός αιχμής, δηλαδή κατά τους μήνες Ιανουάριο - Απρίλιο και Νοέμβριο - Δεκέμβριο, ανήλθε από 24,3 % το 2019 και 24,8 % το 2022, σε 26,5 % το 2023, με τις αφίξεις Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Απριλίου και Δεκεμβρίου 2023 να αποτελούν ιστορικά ρεκόρ αντίστοιχων μηνών.

3.2. Έσοδα από τον τουρισμό

Συγκριτικά με τις αφίξεις τουριστών, τα έσοδα από τον τουρισμό κατέγραψαν ακόμη καλύτερα αποτελέσματα το 2023. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα τελικά αποτελέσματα για το 2023, οι τουριστικές εισπράξεις ανήλθαν σε € 2,99 δισ. σε σύγκριση με € 2,44 δισ. το 2022, καταγράφοντας δηλαδή αύξηση 23 %, σε ονομαστικούς όρους.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

3.3. Δαπάνη περιηγητών και διάρκεια παραμονής

Με βάση τα τελικά αποτελέσματα για το 2023, η μέση δαπάνη περιηγητών ανήλθε σε € 778, σε σύγκριση με € 762 το 2022, καταγράφοντας έτσι αύξηση 2,1%. Η μέση ημερήσια δαπάνη, ανά περιηγητή, αυξήθηκε από € 81 περίπου το 2022 σε € 90 περίπου το 2023, καταγράφοντας αύξηση 11,6 %. Παράλληλα, η μέση διάρκεια παραμονής των περιηγητών στην Κύπρο μειώθηκε κατά 8,5 %, από 9,4 ημέρες το 2022 σε 8,6 ημέρες το 2023.

Τα στοιχεία που αφορούν τις αφίξεις, τα έσοδα και τη δαπάνη των περιηγητών καταγράφονται συγκεντρωτικά στον πιο κάτω πίνακα:

	2022	2023	Μεταβολή
Αφίξεις Περιηγητών	3,20 εκ.	3,85 εκ.	20,1 %
Έσοδα από τον Τουρισμό	€ 2,44 δισ.	€ 2,99 δισ.	22,6 %
Δαπάνη ανά Περιηγητή	€ 762	€ 778	2,1 %
Ημερήσια Δαπάνη	€ 81	€ 90	11,6 %
Διάρκεια Παραμονής (ημέρες)	9,4	8,6	-8,5 %

3.4. Συνεισφορά του τουρισμού στην κυπριακή οικονομία

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της κυπριακής οικονομίας, καθώς συνδράμει σε σημαντικό βαθμό στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας και έχει πραγματική και ουσιαστική συνεισφορά στην οικονομία.

Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία που δημοσιεύει το World Travel and Tourism Council (WTTC) για το 2022, η συνολική (άμεση, έμμεση και επαγόμενη) συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομία της χώρας μας υπολογίστηκε στο 12,2 %. Η συνεισφορά αυτή αναμένεται να αυξηθεί το 2023 στο 12,8 %.

Το ποσοστό των θέσεων εργασίας του τομέα, έναντι του συνόλου, υπολογίστηκε σε 12,6 % το 2022, έναντι 12 % το 2021, ενώ, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του WTTC, το 2023, το ποσοστό των θέσεων εργασίας στον τουρισμό υπολογίζεται να αυξηθεί στο 13,5 %.

Η συνεισφορά του τουρισμού σύμφωνα με το WTTC παρατίθεται στον πιο κάτω πίνακα:

	2019	2020	2021	2022	2023 ^p
Ποσοστό επί του ΑΕΠ	13,7 %	3,8 %	9,1 %	12,2 %	12,8 %
Αριθμός θέσεων εργασίας	56.500	42.000	50.100	54.100	58.300
% στο σύνολο των θέσεων εργασίας	14 %	10,4 %	12 %	12,6 %	13,5 %

Συνοψίζοντας, τα πιο πάνω αποτελέσματα καταδεικνύουν, ότι οι πολιτικές, οι δράσεις και οι ενέργειες του Υφυπουργείου Τουρισμού κατά το 2023, σε συνεργασία με τους φορείς τουρισμού του της τουριστικής βιομηχανίας γενικότερα, συνέβαλαν αποφασιστικά στους στρατηγικούς στόχους του Υφυπουργείου. Ειδικότερα, αυτές έχουν:

- (α) Αναβαθμίσει την εικόνα της Κύπρου σε υφιστάμενες αλλά και νέες αγορές. Η Κύπρος κατατάσσεται σήμερα ως ένας ποιοτικός προορισμός, που προσφέρει μια ποικιλία επιλογών για δραστηριότητες και αναψυχή, ανεξάρτητα από την εποχή του χρόνου, την ηλικιακή κατηγορία και άλλα.
- (β) Συμβάλει στη βελτίωση της αεροπορικής σύνδεσης της Κύπρου, ειδικά με τις μεγάλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι κατά το 2023, έξι αεροπορικές εταιρείες πραγματοποιούσαν πτήσεις από έξι αεροδρόμια της Γαλλίας, ενώ το 2019 δεν υπήρχαν καθόλου πτήσεις, από την εν λόγω αγορά.
- (γ) Οδηγήσει σε αύξηση του μεριδίου των χωρών της ΕΕ στις συνολικές αφίξεις τουριστών, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της ημερήσιας δαπάνης, λόγω της υψηλότερης αγοραστικής δύναμης των πολιτών της ΕΕ, έναντι άλλων χωρών, που κατέγραφαν στο πρόσφατο παρελθόν υψηλό ποσοστό αφίξεων, όπως είναι η Ρωσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εμπλουτισμός και προβολή του τουριστικού προϊόντος

Οι δράσεις για το 2023, που αφορούν στον εμπλουτισμό και την προβολή του τουριστικού προϊόντος, όπου δίδεται ιδιαίτερη έμφαση, αναλύονται ακολούθως.

4.1. Ειδικά προϊόντα

Στο πλαίσιο των στρατηγικών στοχεύσεων του Υφυπουργείου, σχεδιάζονται και υλοποιούνται ενέργειες, οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη, αναβάθμιση, εμπλουτισμό και προβολή των ειδικών μορφών τουρισμού. Απώτερος στόχος είναι, αφενός, να καταστεί η Κύπρος ελκυστική σε στοχευμένες ομάδες επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα και, αφετέρου, να εμπλουτιστεί η εμπειρία γενικότερα των επισκεπτών, πέρα από το δίπτυχο «ήλιος και θάλασσα».

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, υλοποιούνται λεπτομερή σχέδια δράσης, ξεχωριστά για κάθε μια από τις ειδικές μορφές τουρισμού, που έχει επιλέξει να αναπτύξει, όπως ο αθλητικός τουρισμός (προπονήσεων, αθλητικών εκδηλώσεων, ποδηλατικός, σκοποβολής, τρεξίματος, τοξοβολίας, καλαθόσφαιρας κλπ.), ο συνεδριακός, ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, ο οινογαστρονομικός και ο ρομαντικός τουρισμός (γάμων και γαμήλιων εκδηλώσεων), ο τουρισμός υγείας και ευεξίας, ο τουρισμός φύσης, ο τομέας των κρουαζιέρων και υγρού στοιχείου (παραλίες, θαλάσσια σπορ, μαρίνες, yachting κ.ά.), ο καταδυτικός τουρισμός κ.α.

Τα σχέδια δράσης περιλαμβάνουν εξειδικευμένες και στοχευμένες δράσεις για ανάπτυξη, προώθηση και προβολή των ειδικών προϊόντων, όπως σχέδια χορηγιών για αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος, συμμετοχή σε εξειδικευμένες εκθέσεις, διοργάνωση ταξιδίων εξοικείωσης για τουριστικούς πράκτορες, δημοσιογράφους και άλλες προσωπικότητες, διαφημιστικές εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.α..

Σύντομη αναφορά στις εξελίξεις γύρω από την ανάπτυξη και προώθηση συγκεκριμένων ειδικών προϊόντων εντός του 2023, παρατίθεται ακολούθως.

4.1.1. Συνεδριακός τουρισμός και ταξίδια κινήτρων

Κατά το 2023, το «Σχέδιο χορηγιών για την οργάνωση συνεδρίων / συναντήσεων, για την πραγματοποίηση ταξιδίων κινήτρων», και το «Σχέδιο για εκδηλώσεις λανσαρίσματος προϊόντων (product launches) στην Κύπρο (De minimis)», ενοποιήθηκαν ως «Σχέδιο χορηγιών για την οργάνωση συνεδρίων/ συναντήσεων, για την πραγματοποίηση ταξιδίων κινήτρων, για εκδηλώσεις λανσαρίσματος προϊόντων στην Κύπρο», καλύπτοντας πλέον, συνέδρια, ταξίδια κινήτρων και εκδηλώσεις λανσαρίσματος προϊόντων. Στο πλαίσιο του

ενοποιημένου αυτού Σχεδίου, το 2023 εγκρίθηκαν 30 σχετικές αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 120.000.

Το Υφυπουργείο συμμετείχε με δικό του περίπτερο στην εξειδικευμένη διεθνή έκθεση συνεδριακού τουρισμού Incentives, Business, Travel & Meetings (IBTM World), στη Βαρκελώνη, με τη συμμετοχή 24 συνεκθετών μελών του Cyprus Convention Bureau (CCB) και της βιομηχανίας.

Επιπλέον, στηρίχθηκε η διοργάνωση του εξειδικευμένου M&I Forum, στη Λεμεσό, στο οποίο συμμετείχαν γύρω στους 400 επαγγελματίες συνεδριακού τουρισμού. Το CCB συμμετείχε επίσης στη διοργάνωση με καθιστική μονάδα, πραγματοποιώντας πέραν των 40 B2B (Business to Business) συναντήσεις.

Τέλος, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με εξειδικευμένους στο θέμα οργανωτές συνεδρίων, ενώ επικαιροποιήθηκε και ο κατάλογος των ξενοδοχείων με συνεδριακές εγκαταστάσεις, που βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα του CCB.

4.1.2. Αθλητικός τουρισμός

Συνεχίστηκε και το 2023 η λειτουργία των δύο σχεδίων χορηγιών για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού και συγκεκριμένα του «*Σχεδίου χορηγιών σε ξένες αθλητικές ομάδες, ομίλους και συνδέσμους για προπόνηση και προετοιμασία στην Κύπρο (De Minimis)*» και του «*Σχεδίου χορηγιών για τη διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο (De minimis)*».

Το σχέδιο χορηγιών σε ξένες ομάδες αθλητικές ομάδες, ομίλους και συνδέσμους για προπόνηση και προετοιμασία στην Κύπρο, απευθύνεται σε αθλητές και αθλητικές ομάδες, που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν την προπόνηση και προετοιμασία τους στην Κύπρο, την περίοδο χαμηλής τουριστικής κίνησης. Κατά το 2023, μέσω του σχεδίου αυτού εγκρίθηκαν 92 αιτήματα ξένων αθλητικών ομάδων, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 360.000.

Το σχέδιο χορηγιών για τη διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο απευθύνεται σε διοργανωτές αθλητικών εκδηλώσεων. Μέσω του σχεδίου αυτού, καλύπτονται συγκεκριμένες δαπάνες, που αφορούν τη διοργάνωση της αθλητικής εκδήλωσης. Το αναθεωρημένο αυτό σχέδιο, το οποίο λειτούργησε το 2023, περιλαμβάνει επιπλέον χορηγία για όσες αθλητικές εκδηλώσεις τύχουν προβολής στο εξωτερικό, με ολοκληρωμένο πλάνο μάρκετινγκ. Συγκεκριμένα, όσες αθλητικές εκδηλώσεις υποβάλουν ολοκληρωμένο πλάνο μάρκετινγκ δύναται να λάβουν επιπλέον χορηγία. Στόχος είναι η ενθάρρυνση υλοποίησης αθλητικών εκδηλώσεων, οι οποίες αποφέρουν διανυκτερεύσεις κατά την περίοδο χαμηλής τουριστικής κίνησης. Κατά το 2023, μέσω του σχεδίου αυτού εγκρίθηκαν 36 αιτήματα για διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 350.000.

Συνεχίστηκε, επίσης, η λειτουργία του «*Σχεδίου χορηγιών για τη δημιουργία, αναβάθμιση υποδομών / εγκαταστάσεων, που αφορά στις ειδικές μορφές τουρισμού*», το οποίο μετονομάστηκε σε «*Σχέδιο χορηγιών για βελτίωση υποδομών προσβασιμότητας,*

περιβαλλοντικής συνείδησης και δημιουργίας / αναβάθμισης υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων (De Minimis)», δίνοντας περαιτέρω έμφαση, μεταξύ άλλων, στην αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών για χρήση τους από ΑμεΑ, αλλά και στη δημιουργία υποδομών για αθλήματα, τα οποία κατά βάση δεν επιβαρύνουν το φυσικό περιβάλλον. Κατά το 2023, στο πλαίσιο του σχεδίου αυτού εγκρίθηκαν τρία αιτήματα, που αφορούσαν αναβαθμίσεις υποδομών και εγκαταστάσεων αθλητικού τουρισμού, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 37.000. Ειδικότερα, μέσω του συγκεκριμένου σχεδίου, αναβαθμίστηκαν εγκαταστάσεις, που αφορούν τη σκοποβολή και τα αθλήματα ρίψεων (ακοντισμός, σφαιροβολία, δισκοβολία και σφυροβολία).

Στο πλαίσιο ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού και της επιμόρφωσης της τοπικής βιομηχανίας, στηρίχθηκε οικονομικά συνέδριο αθλητικού τουρισμού, που διοργάνωσε ο ΚΟΑ. Σε σχέση με τον ποδηλατικό τουρισμό, ετοιμάστηκε υλικό προβολής, για την προώθηση της Κύπρου, ως ποδηλατικού προορισμού σε συνεργασία με επαγγελματίες του τομέα. Τέλος, μέσα στις ενέργειες προώθησης των δρομικών διοργανώσεων, που πραγματοποιούνται στην Κύπρο, υπήρξε συμμετοχή στις εξειδικευμένες εκθέσεις Riga Marathon Expo, Copenhagen Marathon Expo, Warsaw Marathon Expo και Athens Marathon Expo.

4.1.3. Τουρισμός γκολφ

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης, προώθησης και προβολής του τουρισμού γκολφ, κατά το 2023, συνεχίστηκαν οι δράσεις συνεργασίας με οργανωτές ταξιδίων, που εξειδικεύονται στον τουρισμό γκολφ+ (golf and leisure) και με τον Παγκόσμιο Σύνδεσμο Πρακτόρων και Οργανωτών Γκολφ. Φιλοξενήθηκαν, σε συνεργασία με τα γήπεδα γκολφ, εκπρόσωποι Συνδέσμων και Οργανωτών Ταξιδίων, με εξειδίκευση στον τομέα και στηρίχθηκαν διεθνή τουρνουά, που διοργανώνονταν στην Κύπρο για επαγγελματίες τουρνουά.

Υπήρξε συμμετοχή επίσης στην κυριότερη διεθνή έκθεση τουρισμού γκολφ, International Golf Tourism Market, το φθινόπωρο του 2023, στην οποία πραγματοποιήθηκαν επαγγελματικές συναντήσεις με εξειδικευμένους οργανωτές ταξιδίων και διοργανωτών τουρνουά, από σημαντικές χώρες-πηγές στο εξωτερικό, με έμφαση στις Ευρωπαϊκές χώρες. Στόχος η πακετοποίηση της Κύπρου και η προώθηση της τουριστικής Κύπρου, μέσω των προγραμμάτων golf plus / special interest tourism για γκολφέρ και τους οικείους, που ταξιδεύουν μαζί τους.

4.1.4. Τουρισμός φύσης - περιπατητικός και υπαίθριων δραστηριοτήτων

Σημειώνεται καταρχάς, ότι μετά την πανδημία του κορωνοϊού συνεχίζεται παγκοσμίως η αυξητική τάση προς τις εμπειρίες, που φέρνουν τους επισκέπτες σε επαφή με τη φύση και την πραγματοποίηση υπαίθριων δραστηριοτήτων.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός αυτό, υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «δραστηριότητες και πεζοπορίες στη φύση», στο πλαίσιο του οποίου διοργανώθηκαν ξεναγήσεις σε χωριά και μνημεία, συνδυασμένες με πεζοπορίες σε μονοπάτια. Το πρόγραμμα είχε διάρκεια από

τον Δεκέμβριο 2022 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2023, με δραστηριότητες κάθε Σαββατοκύριακο.

Μέσα από το Πλαίσιο Συνεργασίας, που έχει συναφθεί με το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, το 2022, για συνεργασία αναφορικά με την αναβάθμιση, συντήρηση και δημιουργία έργων με τουριστική πτυχή στις περιοχές αρμοδιότητας του Τμήματος Δασών, την ανταλλαγή πληροφόρησης και την υλοποίηση κοινών δράσεων, υλοποιήθηκαν έργα όπως αναβαθμίσεις μονοπατιών πεζοπορίας, σημείων θέας, μνημείων δασικής κληρονομιάς και εκδρομικών χώρων, δημιουργία σημείων αστροπαράτηρησης και καταφυγίων για πεζοπόρους. Επιπλέον, μέσω ενοποίησης μονοπατιών, δημιουργούνται διαδρομές μεγάλων αποστάσεων στο Δάσος Πάφου και βελτιώνεται η όδευση του Ευρωπαϊκού μονοπατιού E4. Η χορηγία δίνεται μέσω ειδικού άρθρου στον Προϋπολογισμό του Τμήματος Δασών, ύψους € 400.000, για την κάλυψη των εν λόγω έργων, τα οποία εγκρίνονται από το Υφυπουργείο Τουρισμού.

Με σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, το Υφυπουργείο συμβάλλει επίσης στη διαχείριση των τουριστικών υποδομών του Σταυρού της Ψώκας και του παλαιού οικισμού Λιβαδιού στο Δάσος Πάφου.

Υπήρξε συμμετοχή επίσης στην εξειδικευμένη διεθνή έκθεση εναλλακτικού τουρισμού Caravan Salon (στην ενότητα Travel Nature Tourism), η οποία πραγματοποιήθηκε στο Düsseldorf της Γερμανίας.

Παράλληλα, διοργανώθηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά με μεγάλη επιτυχία το «Adventure Week» με μέλη του Adventure Travel Trade Association (ATTA), στην οποία έγινε παρουσίαση του τουριστικού προϊόντος ειδικών ενδιαφερόντων της Κύπρου σε μέλη της διεθνούς τουριστικής βιομηχανίας για τουρισμό περιπέτειας, καθώς και επαφές με τη βιομηχανία.

Υπήρξε επίσης συμμετοχή στο ετήσιο συνέδριο του ευρωπαϊκού οργανισμού πεζοπορίας European Ramblers Association (ERA), στο οποίο παρουσιάζονται καλές πρακτικές από εξειδικευμένους οργανισμούς πεζοπορίας, όσον αφορά τη διαχείριση και προβολή του περιπατητικού τουρισμού, ενώ τα μέλη συμμετέχουν και στη λήψη αποφάσεων για τις πολιτικές που προωθούνται από τον ERA στους θεσμούς της ΕΕ. Τέλος, με συνεισφορά εκπαίδευσης από τον ERA, προωθήθηκε η πιστοποίηση μονοπατιών μεγάλων αποστάσεων (European Quality Trails - Best of Europe).

4.1.5. Πολιτιστικός τουρισμός - πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις

Με γνώμονα την παροχή ποιοτικών ευκαιριών ψυχαγωγίας, σε ντόπιους και ξένους επισκέπτες, συνεχίστηκε η λειτουργία του «Σχεδίου χορηγιών επισκέψιμων εργαστηρίων χειροτεχνίας και οινογαστρονομίας μέσω του προγράμματος ενίσχυσης ήσσονος σημασίας (De Minimis)». Κατά το 2023, μέσω του Σχεδίου, εγκρίθηκαν 100 αιτήσεις, που αφορούσαν στη διοργάνωση 1.600 εργαστηρίων σε ορεινές, απομακρυσμένες και περιοχές της υπαίθρου, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 400.000.

Το υπό αναφορά πρόγραμμα έδωσε την ευκαιρία σε Κύπριους και ξένους, να επισκεφτούν και να παρακολουθήσουν εργαστήρια ζωγραφικής, κεντητικής, αγιογραφίας, ψηφιδωτού, κεραμικής, αγγειοπλαστικής, καλαθοπλεκτικής, αργυροχοΐας και ξυλογλυπτικής. Έγιναν επίσης εργαστήρια οινογαστρονομίας, όπως για παρασκευής κρασιού, κουμανδαρίας, παλουζέ, παραδοσιακών αλλαντικών κλπ. Με τα εργαστήρια, επιτεύχθηκε ο στόχος για την προσέλκυση επισκεπτών, στις συγκεκριμένες περιοχές, την παροχή αυθεντικών εμπειριών στους επισκέπτες, μέσω της αξιοποίησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου και της κυπριακής οινογαστρονομίας και τον εμπλουτισμό της τουριστικής εμπειρίας.

Πέραν των πιο πάνω, χορηγήθηκαν σημαντικές εκδηλώσεις πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος, όπως η Γιορτή του Κρασιού, το Φεστιβάλ Φέγγαρος και το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου. Συνεχίστηκε η συνεργασία με το Υφυπουργείο Πολιτισμού και το Κυπριακό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου για τη συνδιοργάνωση του Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Επιπλέον, υπήρξε συμμετοχή σε έκθεση πολιτιστικού και αρχαιολογικού τουρισμού στην Ιταλία. Παράλληλα, προωθείται αναθεώρηση της πολιτιστικής διαδρομής Αφροδίτη, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Τέλος, κατά το 2023 ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα «EnterCY», με χρηματοδότηση από Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΙΔΕΚ), το οποίο παρέχει 360 virtual ξεναγήσεις και reconstruction σε διάφορους χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

4.1.6. Θρησκευτικός τουρισμός

Πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές παρουσιάσεις του προϊόντος σε τουριστικούς πράκτορες και εκκλησιαστικές οργανώσεις του εξωτερικού. Επίσης, υπήρξαν συμμετοχές σε συνέδρια / διαλέξεις με φορείς της βιομηχανίας, όπως ο ΣΤΕΚ, ο ACTA και η Εκκλησία της Κύπρου.

Τέλος, το Υφυπουργείο ολοκλήρωσε τη δράση του στο έργο ReCult, ως επικεφαλής εταιρός, το οποίο αφορούσε την ψηφιοποίηση και ανάδειξη της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Κύπρου.

4.1.7. Τουρισμός υγείας και ευεξίας

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) προκηρύχθηκε το «Σχέδιο χορηγιών για τη δημιουργία και εμπλουτισμό εγκαταστάσεων και υπηρεσιών τουρισμού υγείας, ευεξίας, αποκατάστασης, προσβασιμότητας και αυτόνομης υποβοηθούμενης διαβίωσης σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα» με στόχο την προσέλκυση τουρισμού υγείας και ευεξίας, με απώτερο στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού υγείας, ευεξίας και προσβασιμότητας. Υπήρξε επίσης συμμετοχή στις συνεδρίες του Φορέα Προώθησης Υπηρεσιών Υγείας Κύπρου (Cyprus Health Services Promotion Board) και στις συνεδρίες του Συνδέσμου Κέντρων Ευεξίας Κύπρου (Cyprus Spa Association).

4.1.8. Γαστρονομικός τουρισμός και οινοτουρισμός

Συνεχίστηκε η λειτουργία του «Σχεδίου χορηγιών εκδηλώσεων που αφορούν στην προώθηση της οινογαστρονομίας και των τοπικών προϊόντων στην Κύπρο με βάση τις απαιτήσεις του προτύπου ISO 24803». Κατά το 2023, μέσω του σχεδίου αυτού εγκρίθηκαν 58 αιτήσεις, που αφορούσαν σε φεστιβάλ οινογαστρονομίας, ορισμένα εκ των οποίων συνδυάστηκαν και με εκπαιδευτικές / προωθητικές δράσεις για τη βιομηχανία, με σκοπό την περαιτέρω χρήση των τοπικών προϊόντων στη σύγχρονη γαστρονομία. Το εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών για το σχέδιο αυτό ανέρχεται σε € 128.000.

Συνεχίζεται επίσης η πιστοποίηση επιχειρήσεων με τα πρότυπα «Κυπριακό Πρόγευμα», «Taste Cyprus» και «Vegan Friendly» και η αναθεώρηση των οινικών διαδρομών. Παράλληλα, διοργανώθηκαν εξειδικευμένα σεμινάρια για το προσωπικό της βιομηχανίας και στηρίχθηκαν εκδηλώσεις για επαγγελματίες, όπως το Bar-Show 2023 και η έκθεση HORECA (Hotels, Restaurants & Cafes).

Στο πλαίσιο της προώθησης της κυπριακής οινογαστρονομίας στο εξωτερικό, το Υφυπουργείο συμμετείχε στο National Geographic Food Festival στο Λονδίνο και στήριξε masterclass για την Κουμανδαρία στη Γερμανία, για 60 κριτές οίνου. Παράλληλα, φιλοξένησε δημοσιογράφους / οινογράφους, οι οποίοι δημοσίευσαν άρθρα για το κυπριακό κρασί, όσο και την Κύπρο γενικότερα.

4.1.9. Γαμήλιος / ρομαντικός τουρισμός

Το ειδικό προϊόν του γαμήλιου και ρομαντικού τουρισμού περιλαμβάνει τόσο τα ταξίδια για τέλεση γάμων, όσο και τα ταξίδια για «μήνα του μέλιτος», δεξιώσεις, προτάσεις γάμου, ανανέωση όρκων και ρομαντικά ταξίδια.

Πραγματοποιήθηκαν ταξίδια εξοικείωσης εξειδικευμένων οργανωτών ταξιδιών και διοργανωτών γαμήλιων τελετών και εκδηλώσεων (destination planners) από την Ουγγαρία, με πολύ θετικά αποτελέσματα, αφενός για το θέμα δικτύωσης των τοπικών φορέων με τους συνεργάτες, και αφετέρου για τις άμεσες κρατήσεις από πελάτες των οργανωτών. Επιπρόσθετα, υλοποιήθηκαν κοινές διαφημιστικές εκστρατείες, με εξειδικευμένους Οργανωτές στον εν λόγω τομέα, από το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Συνεχίστηκε η καταγραφή τουριστικών καταλυμάτων και εναλλακτικών χώρων ρομαντικού και γαμήλιου τουρισμού, με στόχο τη δημιουργία ολοκληρωμένου ευρετηρίου με παραδοσιακούς και εναλλακτικούς χώρους διοργάνωσης εκδηλώσεων και τελετών. Το ευρετήριο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υφυπουργείου και προωθείται σε όλους τους εμπλεκόμενους για γαμήλιες δεξιώσεις.

Υπήρξε συμμετοχή στην έκθεση γαμήλιου τουρισμού, καταναλωτικού ενδιαφέροντος, στη Γλασκόβη, στο πλαίσιο της οποίας προωθήθηκε η προώθηση της Κύπρου, ως ρομαντικού προορισμού, καθώς επίσης στη διεθνή διοργάνωση «Destination Weddings Planner».

4.1.10. Τουρισμός κρουαζιέρας / ναυτικός τουρισμός

Εντός του 2023, πραγματοποιήθηκαν ενέργειες, που αφορούσαν την ανάπτυξη, προβολή και προώθηση του τουρισμού κρουαζιέρας. Συγκεκριμένα, παρεχόταν συνεχής πληροφόρηση στους επιβάτες των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια Λάρνακας, Πάφου και Λεμεσού, και παράλληλα, εμπλουτίστηκαν οι θεματικές διαδρομές και τα σημεία ενδιαφέροντος για τους μεμονωμένους και οργανωμένους περιηγητές του τομέα.

Συνεχίστηκε επίσης η λειτουργία του «*Σχεδίου χορηγιών για τη φιλοξενία κρουαζιερόπλοιων στην Κύπρο*», το οποίο περιλαμβάνει την ενοικίαση λεωφορείων, φιλικών προς ΑμεΑ, για τη μετάβαση των επιβατών από και προς το κέντρο των πόλεων. Κατά το 2023, μέσω του Σχεδίου εγκρίθηκαν πέντε αιτήματα, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 28.000.

Υπήρξε συμμετοχή στην επαγγελματική έκθεση για τουρισμό κρουαζιέρας, τη Sea-trade Europe, που διοργάνωσαν οι Σύνδεσμοι CLIA και Medcruise. Μέσα από τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν με τους φορείς του συγκεκριμένου τομέα, αντλήθηκαν σημαντικές πληροφορίες, οι οποίες αξιοποιήθηκαν για προσαρμογή των σχετικών δράσεων του Υφυπουργείου.

Τον Νοέμβριο 2023, πραγματοποιήθηκε το συνέδριο με τίτλο «*Navigate through the cruise industry*», στο οποίο έγινε επισκόπηση της αναδυόμενης βιομηχανίας και της ανάπτυξης του τομέα στο νησί. Περαιτέρω, συζητήθηκαν τρόποι μέσα από τους οποίους τα ταξίδια των επιβατών μπορούν να εμπλουτιστούν, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στο συνέδριο συμμετείχαν επαγγελματίες, που εργάζονται ως τουριστικοί πράκτορες, σε ταξιδιωτικά γραφεία, διευθύνοντες σύμβουλοι και στελέχη ξενοδοχείων, εταιρείες που ασχολούνται κατ' εξοχήν με τον τουρισμό και τη φιλοξενία, καθώς και οργανισμοί, επιμελητήρια και σύνδεσμοι που σχετίζονται με τον κλάδο.

Υπήρξε συμμετοχή με περίπτερο στην εκδήλωση Thalassa 2023, που διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Υφυπουργείου Ναυτιλίας, η οποία περιλάμβανε ολοήμερες δραστηριότητες στον μόλο Λεμεσού, που αφορούσαν κυρίως τη θαλάσσια συνείδηση και την εκπαίδευση των Κυπρίων πολιτών.

4.1.11. Καταδυτικός τουρισμός

Έχει ετοιμαστεί νομοσχέδιο που αφορά στην αδειοδότηση των παρόχων υπηρεσιών καταδύσεων αναψυχής και ελεύθερης κατάδυσης, το οποίο θα προωθηθεί περαιτέρω, ώστε να ψηφιστεί σε νόμο του κράτους. Ολοκληρώθηκε επίσης η μελέτη για τη στρατηγική ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, της οποίας τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν στους ενδιαφερόμενους.

Συνεχίστηκε η λειτουργία του «*Σχεδίου χορηγιών για την πιστοποίηση παροχών υπηρεσιών καταδύσεων αναψυχής στην Κύπρο με βάση της απαιτήσεις του προτύπου ISO 24803*», μέσω του οποίου εγκρίθηκαν τέσσερεις αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους σε € 2.400.

Το Υφυπουργείο συμμετείχε με δικό του περίπτερο στις εξειδικευμένες εκθέσεις Καταδύσεων BOOT Dusseldorf 2023, Go-Diving Show 2023 και Duikvaker 2023.

Με στόχο τον εμπλουτισμό και αναβάθμιση του οπτικοακουστικού υλικού για τον καταδυτικό τουρισμό, αγοράστηκε εξειδικευμένο οπτικοακουστικό υλικό προβολής, καθώς επίσης παράχθηκε πρόσθετο υλικό.

Βρίσκεται σε εξέλιξη τριετές έργο για τη χαρτογράφηση - αποτύπωση καταδυτικών σημείων, μέσω σύμβασης με το Κέντρο Αριστείας Cyrgus Marine and Maritime Institute (C-MI), με σκοπό να παραχθεί υλικό προβολής του καταδυτικού τουρισμού. Το υλικό που αφορά τα πρώτα οκτώ σημεία έχει ολοκληρωθεί και τυγχάνει σχετικής αξιοποίησης.

Συνεχίστηκαν οι συνεργασίες με αναγνωρισμένα και μεγάλης κυκλοφορίας εξειδικευμένα περιοδικά / δημοσιογραφικούς οίκους, τα οποία προβάλλουν την Κύπρο, μέσω των καναλιών επικοινωνίας τους, με αποτέλεσμα να αυξηθεί διεθνώς η αναγνωσιμότητα της Κύπρου ως προορισμού καταδυτικού τουρισμού.

4.1.12. Τουρισμός προσβασιμότητας

Γίνεται ανάδειξη των 310 προσβάσιμων σημείων ενδιαφέροντος, σε ολόκληρη την Κύπρο, ούτως ώστε ο δυνητικός επισκέπτης να διαθέτει εκ των προτέρων όλη την πληροφόρηση προσβασιμότητας του σημείου που επιθυμεί να επισκεφθεί, όπως π.χ. αν μπορεί να το επισκεφθεί ανεξάρτητα ή αν χρειάζεται συνοδό. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με διάφορες οργανώσεις ΑμεΑ, για προώθηση θεμάτων που αφορούν την ενίσχυση της προσβασιμότητας των τουριστικών προορισμών μας.

Στο πλαίσιο του ΣΑΑ προκηρύχθηκε το νέο «*Σχέδιο χορηγιών τουριστικών καταλυμάτων για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας, ευεξίας και προσβασιμότητας*», που καλύπτει, μεταξύ άλλων, δαπάνες για βελτίωση της προσβασιμότητας των καταλυμάτων.

Τέλος, συνεχίστηκε η καταγραφή των παραλιών, οι οποίες είναι προσβάσιμες (πλήρως ή μερικώς) σε άτομα με αναπηρίες και των αδειούχων τουριστικών καταλυμάτων που είναι προσβάσιμα σε ΑμεΑ.

4.2. Προβολή του τουριστικού προϊόντος

4.2.1. Νέο πλαίσιο στρατηγικής μάρκετινγκ

Ο πιο σύγχρονος και διαδεδομένος τρόπος προβολής ενός τουριστικού προορισμού θεωρείται πλέον η χρήση των δυνατοτήτων επικοινωνίας και προβολής ήχου και εικόνας, που παρέχει το διαδίκτυο, όπως μηχανές αναζήτησης, διαφημιστικές πλατφόρμες, κοινωνικά δίκτυα κ.λπ.. Στο πλαίσιο αυτό, μεταβάλλεται σταδιακά το μίγμα των ενεργειών, που αφορούν στην προβολή της Κύπρου ως διεθνούς τουριστικού προορισμού, μεταφέροντας το βάρος από τις παραδοσιακές μεθόδους προβολής, σε πιο σύγχρονους και αποτελεσματικούς τρόπους διαφήμισης, ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι διαθέσιμες προς το σκοπό αυτό πιστώσεις.

Κατά το 2023 πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά εξειδικευμένες διαφημιστικές εκστρατείες σε 28 χώρες και συγκεκριμένα στις: Αρμενία, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Γεωργία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιορδανία, Ιρλανδία, Ισραήλ, Κουβέιτ, Λιθουανία, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Ουζμπεκιστάν, Πολωνία, Ρουμανία, Σαουδική Αραβία, Σερβία, Σλοβακία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία.

4.2.2. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Η παρουσία της Κύπρου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) και η διαχείρισή τους, διευκόλυνε την άμεση επικοινωνία και αλληλεπίδραση με το κοινό, προσφέροντας τη δυνατότητα ανταπόκρισης σε συγκεκριμένες επιθυμίες και απαιτήσεις του κάθε επισκέπτη. Έτσι, αξιοποιούνται οι πλατφόρμες Facebook, Instagram, Twitter, Tik Tok, Pinterest και LinkedIn και διατηρούνται σελίδες, που απευθύνονται σε ταξιδιώτες και λάτρεις της Κύπρου, αλλά και σελίδες, που απευθύνονται στην τοπική βιομηχανία και στο ευρύτερο κοινό της Κύπρου. Συγκεκριμένα, στις σελίδες που αφορούν το τουριστικό κοινό, δίνεται μεγάλη έμφαση στην αναβάθμιση και προώθησή τους στα ΜΚΔ και παρουσιάζεται συνεχής αύξηση στην επισκεψιμότητά τους.

Σκοπός των εταιρικών σελίδων είναι η ενημέρωση της τοπικής βιομηχανίας και του ευρύτερου κοινού για τις δράσεις και το έργο του Υφυπουργείου. Το 2023 παρουσιάστηκαν δράσεις, που αφορούν όλο το φάσμα λειτουργιών του Υφυπουργείου, με στόχο την αναβάθμιση και προώθηση του τουριστικού προϊόντος, στις τουριστικές εκθέσεις, που συμμετείχε το Υφυπουργείο, στις εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που αφορούσαν στην τουριστική βιομηχανία, σε νέες συνεργασίες, καθώς και στη γενικότερη δραστηριότητα του Υφυπουργείου. Επιπρόσθετα, υλοποιήθηκε διαφημιστική καμπάνια για την προβολή των Κυπριακών Βραβείων Φιλοξενίας και της Έκθεσης Καριέρας.

4.2.3. Παραγωγή διαφημιστικού περιεχομένου

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού 2030, και με στόχο την καλύτερη προβολή για κάθε ειδική μορφή τουρισμού, παράχθηκε πρόσθετο διαφημιστικό περιεχόμενο, όπως βίντεο, φωτογραφίες, reels, short clips, κτλ, το οποίο χρησιμοποιήθηκε σε όλες τις προωθητικές ενέργειες του Υφυπουργείου, όπως σε ΜΚΔ, ηλεκτρονικό μάρκετινγκ, έντυπα κ.α. Το περιεχόμενο που δημιουργήθηκε ήταν στοχευμένο, έτσι ώστε να εξυπηρετούνται όλες οι ειδικές μορφές τουρισμού.

4.2.4. Ιστοσελίδες Υφυπουργείου Τουρισμού

Κατά τη διάρκεια του 2023, εμπλουτίστηκε περαιτέρω το υλικό των ιστοσελίδων του Υφυπουργείου Τουρισμού. Ειδικότερα, η διαδικτυακή πύλη www.visitcyprus.com συμβάλλει σημαντικά στην αποτελεσματική προβολή της Κύπρου σε ομάδες επισκεπτών εναλλακτικού τουρισμού, που κρίνονται πολύ σημαντικές για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και την υποστήριξη της τουριστικής βιομηχανίας του τόπου.

Για ταχύτερη εξυπηρέτηση της τουριστικής βιομηχανίας της Κύπρου, λειτουργεί και η εταιρική πύλη του Υφυπουργείου Τουρισμού, στη διεύθυνση www.tourism.gov.cy. Η εταιρική πύλη στοχεύει κυρίως στη διαδικτυακή επικοινωνία με την τουριστική βιομηχανία, η οποία βελτιώνει και επιτρέπει την πιο άμεση επικοινωνία και αλληλεπίδραση.

4.2.5. Εκδόσεις

Συνεχίστηκε η αναθεώρηση του υφιστάμενου έντυπου υλικού με την υλοποίηση του εικαστικού σχεδιασμού των νέων προωθητικών εντύπων. Όλα τα έντυπα, χάρτες και προωθητικά εργαλεία επικαιροποιούνται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αντιπροσωπεύουν καλύτερα τη νέα ταυτότητα της τουριστικής Κύπρου. Στο υλικό γίνεται επίσης εμβάθυνση στα θέματα που αφορούν την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού, η οποία υπαγορεύει έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού.

Παράλληλα, έγινε ψηφιοποίηση των εντύπων, ούτως ώστε οι επισκέπτες της ιστοσελίδας, οι τουρίστες στην Κύπρο και οι συνεργάτες στο εξωτερικό και στο εσωτερικό να μπορούν να μοιραστούν και να κατεβάσουν την ψηφιακή έκδοση όλων των εντύπων σε οποιαδήποτε συσκευή επιθυμούν, ιδιαίτερα με τη χρήση QR-codes.

4.2.6. Φιλοξενία

Κατά το 2023, έτυχαν φιλοξενίας 208 στοχευμένες ομάδες, που αντιστοιχούν συνολικά σε 4.958 φιλοξενούμενους, με κύριο στόχο την προώθηση της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού ή και την ενίσχυση του χειμερινού τουρισμού.

Από τις ομάδες αυτές, 40 αφορούσαν επισκέπτες, που συμμετείχαν σε συνέδρια, εκπαιδευτικά προγράμματα, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.ά. (2.636 φιλοξενούμενοι) στη βάση συγκεκριμένων σχεδίων κινήτρων, που αφορούν τις περιόδους χαμηλής επισκεψιμότητας.

Περαιτέρω, για σκοπούς εξοικείωσης και προβολής της Κύπρου, φιλοξενήθηκαν 58 ομάδες Ταξιδιωτικών Πρακτόρων / Οργανωτών Ταξιδίων, 29 ομάδες ξένων δημοσιογράφων, 20 ομάδες bloggers / influencers, έξι ομάδες τηλεοπτικών συνεργείων, καθώς επίσης άλλες μικρότερες ομάδες. Επιπρόσθετα, φιλοξενήθηκαν λειτουργοί γραφείων του Υφυπουργείου στο εξωτερικό, για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Οι σημαντικότερες αγορές, από τις οποίες προσφέρθηκε φιλοξενία, ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο (619 άτομα), η Γερμανία (259), η Ελλάδα (245), η Πολωνία (231), η Γαλλία (205) και το Ισραήλ με 110 φιλοξενούμενους. Μικρότεροι αριθμοί επισκεπτών φιλοξενήθηκαν επίσης από διάφορες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Σουηδία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, τις ΗΠΑ, Αραβικές χώρες και την Κίνα.

4.2.7. Πληροφόρηση και εμπειρίες

Λειτουργούν εννέα Γραφεία Πληροφοριών, σε αντίστοιχους τουριστικούς προορισμούς της Κύπρου, με σκοπό την εξυπηρέτηση ντόπιων και ξένων επισκεπτών, προσφέροντας πληροφόρηση για το τουριστικό προϊόν και τις προσφερόμενες υποδομές και υπηρεσίες,

με άμεση και προσωπική επαφή. Η επισκεψιμότητα στα Γραφεία Πληροφοριών αυξήθηκε σημαντικά, μετά και την πλήρη άρση όλων των περιορισμών της πανδημίας, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Για σκοπούς καλύτερης εξυπηρέτησης των επισκεπτών κρουαζιέρας, που έχουν συνήθως περιορισμένο χρόνο στη διάθεσή τους και ψάχνουν συγκεκριμένη και άμεση πληροφόρηση, λειτουργεί Γραφείο Πληροφόρησης και στο Νέο Λιμάνι Λεμεσού.

Κατά τη διάρκεια του 2023 αφίχθηκαν περισσότερα πλοία και στο Λιμάνι Λάρνακας, ενώ εξυπηρετούνται ad hoc superyachts, που φθάνουν στην Μαρίνα Αγίας Νάπας, καθώς και πλοία που προσεγγίζουν το λιμάνι της Πάφου. Το προσωπικό των Γραφείων Πληροφοριών εξυπηρέτησε και τις έκτακτες αφίξεις πλοίων, που προέκυψαν λόγω της πολεμικής σύρραξης στο Ισραήλ.

Συνεχίστηκε ο σχεδιασμός για εμπλουτισμό της αυθεντικής διαδρομής Heartland of Legends. Η εν λόγω διαδρομή διέρχεται από ορεινές και ακριτικές περιοχές και προσφέρει αυθεντικές εμπειρίες στους επισκέπτες της Κύπρου, οι οποίοι θα τους φέρνουν κοντά στην κυπριακή φύση, την παράδοση και στον τρόπο ζωής των Κυπρίων.

Συνεχίστηκε η συγγραφή κειμένων για την κύρια και τις επιμέρους διαδρομές, καθώς και κειμένων για τον περαιτέρω εμπλουτισμό της ιστοσελίδας της διαδρομής. Επίσης, συνεχίστηκε η διενέργεια τακτικών επισκέψεων στα χωριά και τα εργαστήρια / βιοτεχνίες / οικοτεχνίες, που έχουν περιληφθεί στη διαδρομή, με στόχο την αξιολόγηση των στοιχείων της διαδρομής, καθώς επίσης για ενημέρωση για τα σχέδια χορηγιών του Υφυπουργείου. Παράλληλα, συνεχίζεται η αξιολόγηση νέων επιχειρήσεων και η συγγραφή κειμένων για επιμέρους διαδρομές και για τα δρώμενα, που περιλαμβάνονται στη διαδρομή Heartland of Legends.

Συνεχίστηκε η αξιολόγηση του έντυπου υλικού, που εκδίδει το Υφυπουργείο Τουρισμού σε σχέση με την εξυπηρέτηση του κοινού, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης πληροφόρησης, την ενίσχυση της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων και την εναρμόνιση με φιλικότερες πρακτικές προς το περιβάλλον.

4.2.8. Τουριστικές εκθέσεις

Υπήρξε συμμετοχή συνολικά σε 46 διεθνείς τουριστικές εκθέσεις στο εξωτερικό, εκ των οποίων οι 36 ήταν γενικού τουριστικού ενδιαφέροντος, ενώ οι δέκα ειδικών μορφών τουρισμού, όπως γαμήλιου / ρομαντικού τουρισμού, τουρισμού γκολφ, συνεδριακού τουρισμού και ταξιδίων κινήτρων, καταδυτικού τουρισμού, πολιτιστικού τουρισμού και τουρισμού φύσης.

Σε κάποιες από τις εκθέσεις αυτές, στα περίπτερα του Υφυπουργείου συμμετείχε και η τουριστική βιομηχανία της χώρας, με ξενοδοχειακές / τουριστικές επιχειρήσεις, ταξιδιωτικά γραφεία, αεροπορικές εταιρείες και φορείς του τουρισμού.

Κατά τη διάρκεια των εκθέσεων πραγματοποιήθηκαν σειρά συναντήσεων του τύπου «*Business to Business - B2B*», αλλά και συναντήσεις του τύπου «*Business to Consumer - B2C*». Πραγματοποιήθηκαν επίσης συναντήσεις λειτουργών του Υφυπουργείου, με

επικεφαλής τον Υφυπουργό Τουρισμού, με εταίρους της τουριστικής βιομηχανίας του εξωτερικού.

Υπήρξε συμμετοχή με περίπτερο στις μεγάλες τουριστικές εκθέσεις, όπως η WTM Λονδίνου, η ITB Βερολίνου, η IFTM στο Παρίσι, η IBTM στην Βαρκελώνη. Πρωταρχικός στόχος της παρουσίας στις εκθέσεις ήταν η ανάδειξη των προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού 2020-2030, δηλαδή η προώθηση της υπαίθρου, η δημιουργία σημάτων ποιότητας / destination labels και η εδραίωση των ειδικών μορφών τουρισμού. Η καθιέρωση της Κύπρου ως ενός ολόχρονου, ποιοτικού, κοινωνικά ωφέλιμου και φιλικού προς το περιβάλλον προορισμού, ήταν επίσης η βασική επιδίωξη του Υφυπουργείου.

4.3. Διεθνείς σχέσεις

4.3.1. Συνδεσιμότητα με τουριστικές αγορές

Με ενέργειες και του Υφυπουργείου, κατά το 2023, ενθαρρύνθηκαν αεροπορικές εταιρείες να καθορίσουν ως βάση τους τα αεροδρόμια της Κύπρου, αλλά και να αυξήσουν τα δρομολόγια που εξυπηρετούν από την Κύπρο. Στη βάση των προσπαθειών αυτών, επιτεύχθηκε σημαντική βελτίωση της συνδεσιμότητας σε σχέση με τη γαλλική αγορά, καθώς έξι εταιρείες, πραγματοποιούσαν πτήσεις από έξι γαλλικά αεροδρόμια. Σημειώνεται, ότι το 2019 δεν υπήρχαν καθόλου πτήσεις από την εν λόγω αγορά και πως σε σχέση με το 2022, αυξήθηκαν κατά 59 % οι διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις. Ακόμα, αυξήθηκαν τα δρομολόγια από την πολωνική αγορά και οι διαθέσιμες θέσεις κατά 35 %, σε σύγκριση με το 2022. Επίσης, ξεκίνησαν νέα δρομολόγια για Βασιλεία, Βρυξέλλες, Μπορντό, Νάπολη, Τουλούζη κ.ά. Τέλος, άνοιξε η αγορά της Σαουδικής Αραβίας με πτήσεις από Dammam, Jeddah και Riyadh.

4.3.2. Διμερείς - διακρατικές σχέσεις

Συνομολογήθηκαν μνημόνια συναντίληψης (MoU) με γειτονικές χώρες, τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση και αναβάθμιση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων χωρών στον τομέα του τουρισμού. Ειδικότερα, συνομολογήθηκαν μνημόνια συναντίληψης στον τομέα του τουρισμού μεταξύ:

- (α) Της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Λιβάνου. Η υπογραφή του εν λόγω μνημονίου πραγματοποιήθηκε στις 12.05.2023 στην Αθήνα.
- (β) Της Κυπριακής Δημοκρατίας με το Καζακστάν. Η υπογραφή του εν λόγω μνημονίου πραγματοποιήθηκε στις 28.09.2023 στη Λευκωσία.
- (γ) Της Κυπριακής Δημοκρατίας με το Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας. Η υπογραφή του εν λόγω μνημονίου προγραμματίζεται κατά την προσεχή επίσκεψη του διαδόχου του θρόνου της Σαουδικής Αραβίας, εντός του 2024.

Κατά το 2023, πραγματοποιήθηκαν επίσης συναντήσεις και επαφές με μεγάλο αριθμό διαπιστευμένων αποστολών ξένων χωρών στην Κύπρο, με σκοπό τη συζήτηση τρόπων συνεργασίας τους στον τομέα του τουρισμού.

4.3.3. Συνεργασία με οργανωτές ταξιδίων και αεροπορικές εταιρείες

Στις βασικότερες δράσεις που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού 2030, συγκαταλέγεται η σύναψη συνεργασιών με οργανωτές ταξιδίων και αεροπορικές εταιρείες. Οι συνεργασίες είναι σχεδιασμένες κατά τρόπο που να συνδράμουν στην επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού και πιο συγκεκριμένα την αύξηση των αφίξεων και των εσόδων από τον τουρισμό, τη βελτίωση και διατήρηση καλής αεροπορικής σύνδεσης, τη λειτουργία νέων δρομολογίων, τη διάνοιξη νέων αγορών και την αύξηση του μεριδίου της τουριστικής κίνησης κυρίως κατά τους μήνες μη αιχμής (περίοδο Νοεμβρίου-Απριλίου), καθώς και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας ως τουριστικού προορισμού. Κατά το 2023, συνάφθηκαν συνεργασίες με πέραν των 50 οργανωτών ταξιδίων, σε 20 και πλέον χώρες, ανά τον κόσμο.

Πραγματοποιήθηκαν επίσης πέραν των 300 συναντήσεων με οργανωτές ταξιδίων και αεροπορικές εταιρείες, είτε διαδικτυακά, είτε κατ' ιδίαν, κατά τη διάρκεια διεθνών τουριστικών εκθέσεων, εκδηλώσεων, συνεδρίων κ.ο.κ. Στις συναντήσεις συζητήθηκαν η κατάσταση των κρατήσεων, οι τρόποι συνεργασίας, οι προοπτικές και τα προβλήματα της αγοράς, κ.ά.

4.3.4. Δράσεις προβολής στο εξωτερικό

Υλοποιήθηκε σειρά δράσεων στο εξωτερικό, υπό τη μορφή ενεργειών δημοσίων σχέσεων, σε 24 χώρες, κάποιες εξ αυτών σε συνεργασία με οργανωτές ταξιδίων και άλλους τουριστικούς εταίρους. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν: παρουσιάσεις του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου σε επαγγελματίες του τουρισμού, διοργάνωση εργαστηρίων (workshops και roadshows) με τη συμμετοχή Κύπριων και ξένων επαγγελματιών, και με στόχο τη διευκόλυνση των επιχειρηματικών τους επαφών και την αύξηση των κρατήσεων, εκπαιδεύσεις ταξιδιωτικών πρακτόρων, μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων ή με κατ' ιδίαν επιμόρφωση, επισκέψεις πωλήσεων (sales calls), εκδηλώσεις για το κοινό με στόχο την προώθηση του προϊόντος, συμμετοχή σε δράσεις επαγγελματικών συνδέσμων κ.ά.

4.3.5. Γραφεία εξωτερικού

Κατά το 2023, λειτούργησαν 13 γραφεία εξωτερικού του Υφυπουργείου Τουρισμού σε έντεκα χώρες, των οποίων το προσωπικό αριθμεί 30 άτομα. Τα γραφεία εξωτερικού υλοποίησαν σχέδια δράσης, που περιλάμβαναν ενέργειες δημοσίων σχέσεων, διοργάνωση ταξιδίων εξοικείωσης, συμμετοχή σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις, επισκέψεις πωλήσεων, παρουσιάσεις, ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων με MME και άλλες σημαντικές προσωπικότητες, της κάθε επιμέρους αγοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος των περιοχών της υπαίθρου και των ορεινών και ακριτικών περιοχών

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, σε συνεργασία με άλλα Υπουργεία, δίνει μεγάλη έμφαση στη συνεχή αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος των περιοχών της υπαίθρου και των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της χώρας. Απώτερος σκοπός είναι η πιο ισόρροπη γεωγραφική κατανομή της τουριστικής ανάπτυξης και των οφελών, που προκύπτουν από τον τουρισμό, στις διάφορες περιοχές της Κύπρου και στις τοπικές κοινωνίες.

5.1. Οριζόντιες ενέργειες

Κατά το 2023 εφαρμόστηκαν τα σχέδια χορηγιών στο πλαίσιο του ΣΑΑ. Συγκεκριμένα εφαρμόστηκαν τα ακόλουθα σχέδια, για τα οποία δίνονται περισσότερες λεπτομέρειες στο Κεφάλαιο 8:

- (α) *«Σχέδιο αναβίωσης περιοχών υπαίθρου, ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών μέσω της δημιουργίας αυθεντικών εμπειριών για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος»*, που αφορά έργα που αποσκοπούν στην αναβάθμιση της εμπειρίας των επισκεπτών στα χωριά και στην ύπαιθρο, με στόχο την αύξηση της επισκεψιμότητας στην ενδοχώρα.
- (β) *«Σχέδιο αναβάθμισης παραδοσιακών χώρων εστίασης ή πώλησης παραδοσιακών προϊόντων διατροφής με τη δυνατότητα ένταξης τους στο σύμφωνο «Taste Cyprus»*, που αφορά στην αναβάθμιση παραδοσιακών ταβερνών και χώρων πώλησης παραδοσιακών προϊόντων, περιλαμβανομένων όσων είναι ενταγμένοι ή επιθυμούν να ενταχθούν σε σύμφωνο ποιότητας όπως το «Taste of Cyprus» και την αναβάθμιση υφιστάμενων καταστημάτων πώλησης παραδοσιακών προϊόντων διατροφής, και
- (γ) *«Σχέδιο χορηγιών για έργα αναβάθμισης ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων σε ύπαιθρο, ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος»*.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του σχεδίου χορηγιών Χριστουγεννιάτικων Χωριών 2023-24 εγκρίθηκαν και συμμετείχαν οι κοινότητες Αγρός, Καλοπαναγιώτης, Κυπερούντα και Φικάρδου, καθώς επίσης οι δήμοι Λευκάρων και Δερύνειας, καθώς επίσης η Λαϊκή Γειτονιά, του δήμου Λευκωσίας, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 400.000. Τα Χριστουγεννιάτικα Χωριά λειτούργησαν πέραν των 50 ημερών και

συγκεκριμένα από τις 26.11.2023 μέχρι τις 14.01.2024. Στόχος του θεσμού είναι να ενισχυθεί ο χειμερινός τουρισμός, μέσω της προσφοράς ποιοτικών βιωματικών δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας βασισμένων στα ειδικά ενδιαφέροντα της Κύπρου, καθώς και να αυξηθεί η αναγνωρισιμότητα της Κύπρου στο εξωτερικό, ως προορισμού χειμερινού τουρισμού.

Συνεχίστηκε η λειτουργία του «Σχεδίου χορηγιών για την ψηφιακή μετάβαση παρόχων ειδικών μορφών τουρισμού, με βάση τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis)». Κατά το 2023, εγκρίθηκαν 23 αιτήσεις, εκ των οποίων η μεγάλη πλειοψηφία αφορούσε δικαιούχους σε περιοχές υπαίθρου, ορεινών και ακριτικών περιοχών, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 80.000.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής του, το Υφυπουργείο, μέσω των εγκεκριμένων σχεδίων δράσης των ΕΤΑΠ, ενθάρρυνε και χρηματοδότησε αρκετά έργα αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος σε κοινότητες της υπαίθρου όλων των επαρχιών.

Επιπλέον, αξιολογήθηκαν τα κριτήρια πιστοποίησης κοινοτήτων, που αιτήθηκαν πιστοποίησης με το Label «Χρωματιστά Χωριά της Κύπρου», το οποίο λαμβάνουν κοινότητες που διακρίνονται για το υψηλό επίπεδο αισθητικής, την καθαριότητα, τη φύτευση κλπ.

5.2. Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους (ΕΣΑΟΚ)

Στην ΕΣΑΟΚ, ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο που στοχεύει στη διαμόρφωση μιας νέας ταυτότητας για το ορεινό προϊόν Τροόδους.

Ολοκληρώθηκαν αρκετές από τις δράσεις της ΕΣΑΟΚ που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου, ενώ ορισμένες βρίσκονται σε εξέλιξη, αφού αποτελούν συνεχείς δράσεις. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες δράσεις, οι οποίες υλοποιήθηκαν το 2023:

- (α) Αναβάθμιση του ρόλου και ενίσχυση της λειτουργίας της ΕΤΑΠ Τροόδους.
- (β) Διαμόρφωση των σχεδίων χορηγιών του Υφυπουργείου για επιχειρήσεις, κατά τρόπο που οι θεματικές τους και οι πρόνοιές τους να είναι βοηθητικές για τα ορεινά θέρετρα.
- (γ) Διαμόρφωση και εφαρμογή σχεδίου εκπαίδευσης και κατάρτισης προς επιχειρήσεις, κοινοτικές αρχές και άλλους φορείς, το οποίο αφορά, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, θέματα επιχειρηματικότητας, ψηφιοποίηση κ.ά.. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι κατά το 2023, υλοποιήθηκαν 60 σεμινάρια, εκ των οποίων τα 30 ήταν σε ορεινές περιοχές και περιοχές της υπαίθρου, όπως Αγρό, Καλοπαναγιώτη, Κακοπετριά, Γαλάτα, Πλάτρες, Κοιλάνι, Λάνια Πισσούρι, Λουβαρά, Συκόπετρα, Φαρμακά, Στατό, Φύτη, Αμαργέτη, Ανώγυρα, Πόλη Χρυσοχούς και Λεύκαρα, με τη συμμετοχή συνολικά πέραν των 650 ατόμων.
- (δ) Ένταξη επιχειρήσεων τουριστικού τομέα σε σύμφωνα συνεργασίας και ποιότητας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο των σημάτων ποιότητας του Υφυπουργείου (Labels)

έχουν πιστοποιηθεί μέχρι σήμερα 25 επιχειρήσεις. Τρεις ορεινές κοινότητες έχουν πιστοποιηθεί με το πρότυπο Χρωματιστά Χωριά (Βουνί, Καλοπαναγιώτης και Άρσος) και τροχοδρομείται η πιστοποίηση ακόμα μίας κοινότητας σύντομα (Αγρός). Επίσης, τόσο για την περίοδο 2022-2023 όσο και για την περίοδο 2023-2024, τρία από επτά Χριστουγεννιάτικα Χωριά, που έχουν επιλεγεί, εμπίπτουν στην περιοχή της ΕΣΑΟΚ.

- (ε) Συνεχής ανάπτυξης του καινοτόμου έργου Heartland of Legends, που αφορά στη δημιουργία και προώθηση αυθεντικών εμπειριών στην κυπριακή ενδοχώρα.

Εξακολουθούν, όμως, να εκκρεμούν προς ψήφιση από την Βουλή των Αντιπροσώπων τα δύο ακόλουθα νομοθετήματα, που αποσκοπούν στην υλοποίηση ακόμα δύο δράσεων της ΕΣΑΟΚ:

- (α) Νομοσχέδιο για τροποποίηση του «περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμου», κατά τρόπο που θα επιτρέπεται η δημιουργία και η λειτουργία τουριστικών κατασκηνώσεων πολυτελείας glamping, μίας νέας διεθνούς τάσης στον τουρισμό, η οποία αναπτύσσεται ραγδαία σε παγκόσμια κλίμακα και συνδέεται με την εμπειρία πολυτελούς διαμονής στην ύπαιθρο, και
- (β) Πρόταση Νόμου για ανάπτυξη και λειτουργία επισκέψιμων αγροκτημάτων στην ύπαιθρο.

5.3. Περιοχές Τηλλυρίας - Πόλης Χρυσοχούς - Λαόνας

Το Υφυπουργείο Τουρισμού συμμετέχει στην προσπάθεια της Κυβέρνησης για την αναζωογόνηση της ακριτικής περιοχής Τηλλυρίας, στη βάση Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2023, για σύσταση διυπουργικής επιτροπής, υπό τον συντονισμό του Υπουργού Εσωτερικών. Στόχος είναι να αντιμετωπιστούν συνολικά τα ζητήματα της περιοχής, με συγκεκριμένες ενέργειες και προς το σκοπό αυτό υποβλήθηκαν οι εισηγήσεις του Υφυπουργείου, οι οποίες θα συνδράμουν στην αναβάθμιση της περιοχής και στην τουριστική της ανάπτυξη.

Σειρά δράσεων αφορά στις επιχειρήσεις της περιοχής, οι οποίες μπορούν να επωφεληθούν από τα σχέδια χορηγιών του Υφυπουργείου. Επισημαίνεται, ότι για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στις απομακρυσμένες περιοχές, όπως είναι η περίπτωση της Τηλλυρίας, η χορηγία υπό τον κανόνα De minimis ανέρχεται στο 75 % του επιλέξιμου ποσού. Οι χορηγίες αυτές αφορούν έργα αναβάθμισης ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων, επαναχρησιμοποίησης των ξενοδοχείων ως χώρων υγείας, ευεξίας και υποβοηθούμενης διαβίωσης, αναβίωση περιοχών της υπαίθρου, ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών μέσω της δημιουργίας αυθεντικών εμπειριών, επισκέψιμα εργαστήρια χειροτεχνίας και οινογαστρονομίας, βελτίωση υποδομών προσβασιμότητας, περιβαλλοντικής συνείδησης και δημιουργίας / αναβάθμισης υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων, έργα για την ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των παραλιών κ.ά..

Οι κοινότητες και οι επιχειρήσεις της περιοχής μπορούν, επίσης, να αξιοποιήσουν τα σήματα ποιότητας (Labels) του Υφυπουργείου και άλλα σχέδια του Υφυπουργείου.

Το Υφυπουργείο είχε προχωρήσει τα προηγούμενα χρόνια στη εκπόνηση μελέτης μέσω εμπειρογνωμοσύνης από την ανάδοχο εταιρεία Price Waterhouse Coopers, αναφορικά με την ανάπτυξη στρατηγικής με στόχο την τουριστική ανάπτυξη και την εδραίωση της τουριστικής ταυτότητας της ευρύτερης περιοχής Πόλης Χρυσοχούς και Τηλλυρίας. Οι δράσεις στις οποίες κατέληξε η μελέτη αφορούν την ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, η οποία θα βασίζεται στους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους της περιοχής και στους κατοίκους.

Με πρωτοβουλία των Υπουργών Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Εσωτερικών και του Υφυπουργού Τουρισμού, κατόπιν επιτόπιων επισκέψεων στην περιοχή Λαόνας, συστάθηκε ομάδα εργασίας για επεξεργασία μέτρων και ειδικού σχεδίου δράσης για την ενίσχυση της επισκεψιμότητας των κοινοτήτων, κυρίως των πυρήνων, των τοπικών μουσείων και επιχειρήσεων της περιοχής. Εντός του πρώτου εξάμηνου του 2024 θα καταρτιστεί συγκεκριμένο πλάνο δράσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ρύθμιση της αδειοδότησης / λειτουργίας και διασφάλιση της ποιότητας των τουριστικών επιχειρήσεων

6.1. Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου, που διέπει την αδειοδότηση και τη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων

Το Υφυπουργείο Τουρισμού ανέλαβε τις ακόλουθες πρωτοβουλίες για εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου, που διέπει την αδειοδότηση και τη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων:

- (α) Νομοσχέδιο που τροποποιεί τον περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμο: Σκοπός του νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του Άρθρου 18, του Νόμου, στο οποίο προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τα μη αδειούχα ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα, με σκοπό να επεκταθεί η μεταβατική περίοδος για εξασφάλιση άδειας λειτουργίας από το Υφυπουργείο Τουρισμού, περίοδος η οποία λήγει στις 14.03.2024 και προκειμένου να διευκολυνθεί η λειτουργία των ξενοδοχείων και των τουριστικών καταλυμάτων, τα οποία, άρχισαν τη λειτουργία τους μετά την έναρξη της ισχύος του Νόμου. Το νομοσχέδιο βρίσκεται ενώπιο της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- (β) Νομοσχέδιο που τροποποιεί τον περί Κέντρων Αναψυχής Νόμο: Αφορά στην τροποποίηση του άρθρου 19, του Νόμου, προκειμένου να παραχωρηθεί η εξουσία στον Υφυπουργό Τουρισμού να παρατείνει τα ωράρια των κέντρων αναψυχής. Το νομοσχέδιο θα κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων, για εξέταση και ψήφιση.
- (γ) Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο Περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας Χώρων Εστίασης και Διασκέδασης Νόμος 2023»: Σκοπός του νομοσχεδίου είναι ο εκσυγχρονισμός των προνοιών, που ρυθμίζουν την λειτουργία χώρων εστίασης και διασκέδασης. Το νομοσχέδιο, έτυχε σχετικής διαβούλευσης, και αναμένεται το νενομισμένος νομοτεχνικός έλεγχος, ώστε να κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και ακολούθως στη Βουλή των Αντιπροσώπων για εξέταση και ψήφισή του.
- (δ) Νομοσχέδιο που τροποποιεί τον Περί Γραφείων Τουρισμού και Ταξιδίων και Ξεναγών Νόμο: Το Υφυπουργείο έχει ετοιμάσει νομοσχέδιο που τροποποιεί τη πιο πάνω αναφερόμενη Νομοθεσία για διόρθωση ασαφειών, που έχουν διαπιστωθεί, το οποίο θα προωθηθεί για νομοτεχνική επεξεργασία.
- (ε) Τροποποίηση των Περί Γραφείων Τουρισμού και Ταξιδίων και Ξεναγών Κανονισμών: Σκοπός της τροποποίησης είναι η αναθεώρηση των τελών και ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών, που προβλέπονται στους υφιστάμενους

κανονισμούς. Οι υπό αναφορά Κανονισμοί θα προωθηθούν για το νενομισμένο νομοτεχνικό έλεγχο.

- (στ) Προωθείται η έκδοση Διατάγματος περί του Καθορισμού του Ύψους των Τελών Αδειών, Αντιγράφων Αδειών Λειτουργίας Ξενώνων του 2023, βάσει του Νόμου που προβλέπει για τη ρύθμιση της Ίδρυσης και λειτουργίας ξενώνων του 2022. Με το διάταγμα έχουν καθοριστεί τα τέλη που πρέπει να καταβάλλονται για την έκδοση και την ανανέωση της άδειας για λειτουργία ξενώνα.
- (ζ) Επανεξετάζεται το κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης και κατάταξης των ξενοδοχείων και των τουριστικών καταλυμάτων, σε συνεργασία με το γραφείο της Επιτρόπου Νομοθεσίας, με σκοπό την ενίσχυση της διασφάλισης ποιότητας του ξενοδοχειακού προϊόντος, την κάλυψη κενών και αδυναμιών του υφιστάμενου πλαισίου και εν τέλει τη βελτίωση της νομοθετικής αποτελεσματικότητάς του.

6.2. Διαμονή - λειτουργία ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων, ξενώνων και αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων

Συνεχίστηκε η υλοποίηση των δράσεων, που απορρέουν από το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει την αδειοδότηση και λειτουργία των τουριστικών καταλυμάτων. Ενδεικτικά, αναφέρονται τα ακόλουθα:

- (α) Χειρισμός πολεοδομικών θεμάτων και αναπτυξιακής πολιτικής και έργων (π.χ. χωροθέτηση τουριστικής και συναφούς ανάπτυξης, θέματα ζωνών, τοπικών σχεδίων και δήλωσης πολιτικής, πολεοδομικών κινήτρων, νέες κατηγορίες καταλυμάτων, θεματικές κατηγορίες αναπτύξεων).
- (β) Δημιουργία ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας για την εγγραφή των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων σε μητρώο, που διατηρείται από το Υφυπουργείο Τουρισμού και συνέχιση της έγγραφης των καταλυμάτων στο σχετικό μητρώο. Μέχρι σήμερα, έχουν εξασφαλίσει άδεια έγγραφης στο μητρώο των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων και το ειδικό σήμα λειτουργίας, 7.000 αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, με συνολική δυναμικότητα 31.000 κλίνες, εκ των οποίων περίπου 6.500, που αντιστοιχούν σε 29.500 κλίνες, ενεγράφηκαν εντός του 2023.
- (γ) Βάσει των διατάξεων των περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμων 2019-2023, εκδόθηκαν 60 άδειες λειτουργίας ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, πραγματοποιήθηκαν 51 κατατάξεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και εκδόθηκαν 64 προκαταρκτικές κατατάξεις.

6.3. Διατροφή - λειτουργία κέντρων αναψυχής

Κατά το 2023 εκδόθηκαν 169 άδειες κέντρων αναψυχής, ενώ από το σύνολο των 3.477 καταταγμένων κέντρων αναψυχής, τα 2.581 είχαν άδεια λειτουργίας σε ισχύ. Επίσης, ολοκληρώθηκαν οι κατατάξεις / ανακατατάξεις 119 κέντρων αναψυχής και

πραγματοποιήθηκαν πέραν των 450 τροποποιήσεων σε άδειες λειτουργίας, οι οποίες αφορούσαν την ονομασία, τον επιχειρηματία και τον διευθυντή του κέντρου. Περαιτέρω, εξετάστηκαν 330 αιτήσεις, που αφορούσαν σε τροποποιήσεις υφιστάμενων κέντρων αναψυχής ή / και δημιουργίας νέων κέντρων και έτυχαν έγκρισης οι 140 από αυτές. Σημειώνεται, πως με βάση τροποποίηση της περί κέντρων αναψυχής νομοθεσίας, οι άδειες λειτουργίας έχουν πλέον τριετή ισχύ.

6.4. Γραφεία τουρισμού και ταξιδιών

Κατά το 2023, λειτούργησαν 308 αδειούχα γραφεία τουρισμού και ταξιδιών, και 52 υποκαταστήματα γραφείων τουρισμού και ταξιδιών.

6.5. Αδειοδότηση και έλεγχος (επιθεωρήσεις)

Στο πλαίσιο της εφαρμογής των νομοθεσιών, που διέπουν την ίδρυση και τη λειτουργία ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών καταλυμάτων, γραφείων τουρισμού και ταξιδιών, κέντρων αναψυχής, καθώς και την εξάσκηση του επαγγέλματος των ξεναγών, συνεχίστηκαν οι επιθεωρήσεις τόσο των ξενοδοχειακών και τουριστικών καταλυμάτων όσο και των κέντρων αναψυχής, με βάση τα σχετικά προγράμματα επιθεωρήσεων και τα χρονοδιαγράμματα που προβλέπονται στις κατά περίπτωση διαδικασίες προτύπου διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2008.

Εντός του 2023 διενεργήθηκαν συνολικά 5.982 επιθεωρήσεις.

6.6. Αναβάθμιση πληροφοριακών συστημάτων

Η χρήση των υπηρεσιών πληροφορικής / μηχανογράφησης και ειδικότερα η αξιοποίηση όσο το δυνατόν πιο σύγχρονων και κατάλληλων συστημάτων, αποτελούν σημαντικά υποστηρικτικά εργαλεία για την πληρέστερη εφαρμογή των νομοθεσιών, που διέπουν τη λειτουργία της τουριστικής βιομηχανίας.

Με αυτό το γνώμονα, κατά το 2023, έγινε αναβάθμιση και αυτοματοποίηση των συστημάτων και των διαδικασιών, που εφαρμόζονται σε τομείς όπως η ανανέωση των αδειών των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων και η διαχείριση στοιχείων διαμονής τουριστικών καταλυμάτων.

6.7. Επιμόρφωση, ποιοτική εξυπηρέτηση και ασφάλεια τουριστών

6.7.1. Επιμόρφωση επαγγελματιών και ενημέρωση μαθητών και κοινού

Στο πλαίσιο των δράσεων για επιμόρφωση των στελεχών της τουριστικής βιομηχανίας, πραγματοποιήθηκαν 59 επιμορφωτικά σεμινάρια / συνέδρια με τη συμμετοχή πέραν των 2.500 ατόμων, από το ευρύτερο τομέα του τουρισμού. Τα σεμινάρια / συνέδρια αφορούσαν τομείς, στους οποίους διαπιστώθηκε ανάγκη επιμόρφωσης ή / και περαιτέρω εξειδίκευσης, όπως η ασφάλεια του προορισμού, η αναβάθμιση της εξυπηρέτησης πελατών, η μείωση της σπατάλης τροφίμων, η διαχείριση αρνητικής κριτικής και

παραπόνων, η γνωριμία του προσωπικού με την τουριστική Κύπρο, η ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας για τη βιώσιμη ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων, η δημιουργία ταυτότητας προορισμού στις κοινότητες, η κλιματική αλλαγή, η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού και της φιλοξενίας κ.ά..

Με στόχο την ενημέρωση των μαθητών για τον τουρισμό και την καλλιέργεια τουριστικής συνείδησης, πραγματοποιήθηκαν 150 παρουσιάσεις σε Δημοτικά Σχολεία, με συμμετοχή πέραν των 5.000 μαθητών. Περαιτέρω, διεξήχθησαν οι μαθητικοί διαγωνισμοί Πausανίας ο Περιηγητής, Κοπιάστε στην Κοινότητά μας, Ταξιδιωτικής Ζωγραφιάς, Rethinking Tourism και εκδόθηκε σχετικό ενημερωτικό έντυπο.

Υπήρξε συμμετοχή στις εκθέσεις «Σταδιοδρομία 2023: Γνώρισε τα επαγγέλματα. Σχεδίασε το μέλλον σου.» και «Εκπαίδευση και καριέρα», όπως επίσης σε διάφορες ενημερωτικές ημερίδες, που διοργάνωσαν Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, με σκοπό την ενημέρωση των μαθητών για τα τουριστικά επαγγέλματα. Επιπρόσθετα, με πρωτοβουλία του Υφυπουργείου, συστάθηκε ομάδα καθοδήγησης με εκπροσώπους ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και επαγγελματικών συνδέσμων, με σκοπό τη συμμετοχή σε δράσεις, που αφορούν στην ενημέρωση των μαθητών για τις προοπτικές εργοδότησης στον τουρισμό. Για τις ανάγκες των πιο πάνω δράσεων, δημιούργησε το έντυπο με τίτλο «Σπουδές και επαγγέλματα - Επιλέγω τουρισμό».

Πραγματοποιήθηκε διαφημιστική εκστρατεία για αύξηση της ζήτησης για τα επαγγέλματα, που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον τουρισμό και για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα παροχής ποιοτικής φιλοξενίας στους επισκέπτες. Επιπρόσθετα, διοργανώθηκε ένας νέος θεσμός βράβευσης, τα «Cyprus Hospitality Awards», που επιβραβεύει άτομα / ομάδες ατόμων στην κατηγορία Εμπειρία Φιλοξενίας (Hospitality Experience). Σε τελετή απονομής, που έγινε τον Ιανουάριο του 2023, βραβεύθηκαν 27 πρωτεύσαντες, που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία από την Κριτική Επιτροπή.

Διοργανώθηκε η 1^η έκθεση καριέρας στον τομέα της φιλοξενίας, με σκοπό να φέρει σε επαφή τους εργοδότες, τους επαγγελματικούς συνδέσμους και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με ενδιαφερόμενους, που επιθυμούν να ενημερωθούν για τις ευκαιρίες απασχόλησης, καριέρας, εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τομέα της φιλοξενίας. Στην έκθεση συμμετείχαν με εκθεσιακό περίπτερο, πέραν των 40 εκθετών και επισκέφτηκε μεγάλος αριθμός ατόμων. Επιπλέον, διοργανώθηκε ξεχωριστή ημερίδα καριέρας στο Δημαρχείο Αγίας Νάπας για την εργοδότηση των Ουκρανών προσφύγων στην τουριστική βιομηχανία.

6.7.2. Σχέδιο χορηγιών για τη συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UN Tourism)

Προκηρύχθηκε σχέδιο χορηγιών, το οποίο επιχορηγεί ενδιαφερόμενους που διαμένουν στην Κύπρο προκειμένου να παρακολουθήσουν τα διαδικτυακά προγράμματα, που προσφέρονται από την Online Tourism Academy, του οργανισμού UN Tourism, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του προορισμού, μέσω της τουριστικής εκπαίδευσης. Τα προγράμματα απευθύνονται σε άνεργους, αυτοεργοδοτούμενους, καθώς και νομικά

πρόσωπα (που θα αιτηθούν για εργοδοτούμενους τους) και αποσκοπούν στην απόκτηση ή βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού. Το σχέδιο βασίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 1407/2013 της Επιτροπής της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2013 για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

6.8. Χειρισμός παραπόνων

Έγινε χειρισμός 160 παραπόνων, που αφορούσαν τουριστικές επιχειρήσεις, αδειούχες και μη. Όλα τα παράπονα έτυχαν του ανάλογου χειρισμού μέσα στο πλαίσιο που καθορίζεται από το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας. Έγιναν οι ανάλογες παραστάσεις / υποδείξεις προς τους εμπλεκόμενους επιχειρηματίες και στις περιπτώσεις όπου ήταν δυνατόν λήφθηκαν τα δέοντα μέτρα. Μεταξύ αυτών, τα 70 παράπονα αφορούσαν τις παραλίες και συγκεκριμένα την πυκνή και πέραν του καθορισμένου από τη σχετική νομοθεσία ορίου τοποθέτησης κρεβατιών / ομπρελών, ανεπαρκείς ή παραμελημένες υποδομές και τη ρύπανση της θάλασσας και της παραλίας.

6.9. Εξυπηρέτηση ΑμεΑ

- (α) Προσβάσιμες παραλίες: Με τη συνδρομή / οικονομική στήριξη του Υφυπουργείου υπήρξε αύξηση των προσβάσιμων παραλιών για άτομα με αναπηρίες και συγκεκριμένα για άτομα με κινητικά προβλήματα / δυσκολίες, καθώς και του διαθέσιμου εξοπλισμού προσβασιμότητας. Συγκεκριμένα, το 2023 καταγράφηκαν 55 προσβάσιμες παραλίες, εκ των οποίων οι 38 με πλήρη πρόσβαση (μέσω διαδρόμων / ειδικών τροχοκαθισμάτων / άλλων μηχανισμών μέχρι και τη θάλασσα) και 17 με μερική προσβασιμότητα.
- (β) Διευκολύνσεις ΑμεΑ σε κέντρα αναψυχής. Συνεχίζεται η καταγραφή των βασικών διευκολύνσεων για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες στα καταταγμένα από το Υφυπουργείο κέντρα αναψυχής, με σκοπό τη διάχυση της πληροφόρησης, μέσω της ιστοσελίδας του Υφυπουργείου ή /και με άλλο τρόπο.
- (γ) Καταγραφή διευκολύνσεων ΑμεΑ σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα: Ετοιμάστηκε πλάνο δράσης με σκοπό την καταγραφή των διευκολύνσεων και υπηρεσιών για ΑμεΑ στα Ξενοδοχεία και τα Τουριστικά καταλύματα. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, ζητήθηκε σχετική πληροφόρηση από 541 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, και τα στοιχεία που θα συλλεγούν, αφού τύχουν σχετικής αξιολόγησης, θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του Υφυπουργείου Τουρισμού.

6.10. Παραλίες

- (α) Σχέδιο χορηγιών: Συνεχίστηκε η λειτουργία του «Σχεδίου χορηγιών για ενθάρρυνση έργων για την ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των παραλιών», μέσω του οποίου εγκρίθηκαν εννέα αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους €250.000. Συγκεκριμένα, έγιναν επιδοτήθηκαν εννέα έργα, με δικαιούχους το Δήμο

Λάρνακας, το Δήμο Αγίας Νάπας, το Δήμο Πόλης Χρυσοχούς, το Δήμο Γεροσκήπου, το Δήμο Λεμεσού, το Κοινοτικό Συμβούλιο Βορόκλινης, το Κοινοτικό Συμβούλιο Πισσουρίου, το Κοινοτικό Συμβούλιο Πεντακώμου και το Κοινοτικό Συμβούλιο Ζυγίου. Τα έργα αυτά αφορούσαν στην προμήθεια ομπρελών, ξαπλώστρων, διαδρόμων, υποδομών για ΑμεΑ, αμφίβιων τροχοκαθισμάτων, καθώς επίσης στην ανέγερση ή ανακαίνιση κοινόχρηστων χώρων υγιεινής και αποδυτηρίων.

- (β) Συμμετοχή σε επιτροπές: Το Υφυπουργείο, μέσω κυρίως της εκπροσώπησης του στην Κεντρική Επιτροπή Παραλιών και στις τοπικές επιτροπές παραλιών, παρακολούθησε θέματα και έδωσε απόψεις αναφορικά με σχέδια χρήσης παραλίας, που αφορούσαν τη δημιουργία νέων οργανωμένων παραλιών και τροποποιήσεις σε υφιστάμενες, καθώς και άλλα θέματα, που διέπονται από την περί Προστασίας της Παραλίας Νομοθεσία.
- (γ) Γαλάζια Σημαία: Στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «Γαλάζια Σημαία», εθνικός συντονιστής του οποίου είναι το Υφυπουργείο Τουρισμού, χορηγήθηκαν, δράσεις όπως αγορά σημαίων, αγορά αναλώσιμων υλικών για αναλύσεις νερών κολύμβησης, επιθεωρήσεις παραλιών κ.ά. Το 2023 βραβεύτηκαν 77 παραλίες σε 22 δήμους και κοινότητες και δύο στις Μαρίνες Λεμεσού και Αγίας Νάπας. Το Υφυπουργείο Τουρισμού έχει το ρόλο του εθνικού συντονιστή του προγράμματος.
- (δ) Στήριξη προγραμμάτων: Δόθηκε στήριξη στις δράσεις του Προγράμματος «*Sand and Sea Plastic Free*», που υλοποιείται από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Αειφόρου Τουρισμού, που είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πέντε παραλιών ελεύθερων από πλαστικά, με την τοποθέτηση ψυκτών νερού και άλλων υποδομών, που αποθαρρύνουν τη χρήση πλαστικών μίας χρήσης.

6.11. Online Reputation Management - Διαδικτυακή εταιρική φήμη του προορισμού

Στο πλαίσιο των προσπαθειών για αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, λειτουργεί ηλεκτρονική πλατφόρμα «*Online Reputation Management - Διαδικτυακή εταιρική φήμη του προορισμού*». Σκοπός της εν λόγω πλατφόρμας είναι η συλλογή στατιστικών στοιχείων και πληροφόρησης από διάφορες διαδικτυακές πηγές, οι οποίες καταδεικνύουν το βαθμό ικανοποίησης των περιηγητών, ξένων και ντόπιων. Η παρακολούθηση του βαθμού ικανοποίησης περιλαμβάνει ξενοδοχεία, τουριστικά καταλύματα, χώρους εστίασης, παραλίες, αρχαιολογικούς χώρους και άλλους χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος.

Τα στατιστικά στοιχεία και η πληροφόρηση που απορρέουν από τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος, τυγχάνουν αξιοποίησης από το Υφυπουργείο, αφενός, ως υποβοηθητικό εργαλείο για πιο στοχευμένες και αποδοτικές επιθεωρήσεις και αφετέρου, ως μέσο παρακολούθησης του δείκτη ικανοποίησης των περιηγητών, συνολικά και σε επιμέρους πτυχές του τουριστικού προϊόντος, με ευρύτερο απώτερο στόχο, την αναβάθμιση του ξενοδοχειακού / τουριστικού προϊόντος και των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

6.12. Διοργάνωση συνεδρίου με θέμα: «Είναι η κλιματική αλλαγή απειλή για τον τουρισμό;»

Στις 19.10.2023 πραγματοποιήθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο Φιλοξενία το Συνέδριο με θέμα: «Είναι η κλιματική αλλαγή απειλή για τον τουρισμό;», υπό την αιγίδα της Α.Ε. του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Υφυπουργείο Τουρισμού και τον Κυπριακό Σύνδεσμο Αειφόρου Τουρισμού.

Οι εργασίες του Συνεδρίου κατέληξαν στα ακόλουθα συμπεράσματα / εισηγήσεις:

- (α) Η κλιματική αλλαγή είναι ένα σύνθετο φαινόμενο με σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που επηρεάζει άμεσα την βιωσιμότητα και το μοντέλο της τουρισμού.
- (β) Οι οργανωτές ταξιδίων είναι σε αρκετό βαθμό ευαισθητοποιημένοι και με συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις επιδιώκουν να μειώσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των διακοπών.
- (γ) Το κόστος της πράσινης μετάβασης είναι πολύ υψηλό και δεν μπορεί να το επωμισθεί εξ ολοκλήρου η τουριστική βιομηχανία.
- (δ) Υπάρχει ανάγκη επεξεργασίας ενός εξειδικευμένου σχεδίου για στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας με στόχο τον μετριασμό των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή.
- (ε) Υπάρχει ανάγκη για προβολή και επιβράβευση των τουριστικών επιχειρήσεων που ήδη εφαρμόζουν πρακτικές αειφορίας.
- (στ) Η τοπική αυτοδιοίκηση καλείται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία υποδομών για μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
- (ζ) Η ενίσχυση των καναλιών επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ πολιτείας και τουριστικής βιομηχανίας είναι επιβεβλημένη και μπορεί να βοηθήσει.
- (η) Η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και η συνεχής ενημέρωση της τουριστικής βιομηχανίας είναι ζωτικής σημασίας γιατί η κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει τόσο των ικανοποίηση των επισκεπτών, όσο και την ευημερία των ντόπιων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Διαχείριση έργων ανάπτυξης και προσέλκυση επενδύσεων στον τουριστικό τομέα

7.1. Μεγάλα έργα

Κύριος πυλώνας των δράσεων του Υφυπουργείου Τουρισμού είναι η ανάπτυξη του ναυτικού τουρισμού και η υλοποίηση της αντίστοιχης κυβερνητικής στρατηγικής, μέσω της προώθησης δημιουργίας μαρίνων (μαρίνες Λεμεσού, Αγίας Νάπας, Πάφου και Παραλιμνίου), καθώς επίσης και της αδειοδότησης για τη διαχείριση, εκμετάλλευση και λειτουργία χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής.

Η κυβερνητική στρατηγική σε θέματα ανάπτυξης του ναυτικού τουρισμού έχει ως κύριο στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την αύξηση ποιοτικού τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο, καθώς και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, τα οποία συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, το Υφυπουργείο Τουρισμού προεδρεύει και συντονίζει τις ενέργειες της Διαχειριστικής Επιτροπής Μαρίνων και της Επιτροπής Αξιολόγησης Χώρων Ελλιμενισμού Σκαφών Αναψυχής, καθώς επίσης προβαίνει σε ενέργειες, που αφορούν στην παρακολούθηση και εποπτεία των σχετικών έργων και το συντονισμό όλων των θεμάτων, που σχετίζονται με αυτά, ως ακολούθως:

- (α) Μαρίνα Αγίας Νάπας: Μετά την ολοκλήρωση των υποχρεωτικών λιμενικών και χερσαίων έργων και εγκαταστάσεων (2020), έχει ολοκληρωθεί και η εμπορική ανάπτυξη, ενώ συνεχίζει να υλοποιείται η οικιστική. Κατά το 2023, συνεχίστηκε η παρακολούθηση των συμβατικών υποχρεώσεων που αφορούν τη λειτουργία και διαχείριση της εν λόγω Μαρίνας.
- (β) Μαρίνα Παραλιμνίου: Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τα λιμενικά και κατασκευαστικά έργα που εντάσσονται στα υποχρεωτικά έργα της μαρίνας. Εκτιμάται, ότι τα υποχρεωτικά έργα της μαρίνας, χερσαία και λιμενικά θα ολοκληρωθούν, εκτός απρόοπτων καθυστερήσεων, το καλοκαίρι του 2024.
- (γ) Μαρίνες Λεμεσού και St. Raphael: Συνεχίστηκε η παρακολούθηση των προνοιών των συμβάσεων, που αφορούν τη λειτουργία και τη διαχείρισή τους.
- (δ) Μαρίνα Πάφου: Κατόπιν Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 08.02.2023, προκηρύχτηκε διαγωνισμός για αγορά υπηρεσιών συμβούλων οι οποίοι θα βοηθήσουν το Υφυπουργείο Τουρισμού στην ετοιμασία των όρων του ανοικτού διαγωνισμού και στη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας που θα καταλήξει στην εξεύρεση επενδυτή για έργο της κατασκευής μαρίνας και προβλήτας υποδοχής

κρουαζιερόπλοιων στην Πάφο. Ο διαγωνισμός έληξε στις 18.12.2023 και έχει ξεκινήσει η μελέτη και αξιολόγηση των προσφορών που υποβλήθηκαν.

- (ε) Συνεχίστηκαν οι έλεγχοι για την υλοποίηση των όρων, που αφορούν τις μακροχρόνιες συμβάσεις μίσθωσης και υπομίσθωσης οικιστικών ακινήτων, στις Μαρίνες Λεμεσού, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου.
- (στ) Στο πλαίσιο της περαιτέρω ανάπτυξης του ναυτικού τουρισμού και της δημιουργίας μιας ασφαλούς ζώνης ναυσιπλοΐας σκαφών, κατά μήκος της ακτογραμμής των ελεύθερων περιοχών της Κύπρου, συνεχίστηκε η εξέταση θεμάτων και αιτήσεων για προώθηση της δημιουργίας χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, μέσω της διαχείρισης των κατάλληλων διαδικασιών αδειοδότησης.
- (ζ) Συνεχίστηκε η συνδρομή του Υφυπουργείου στη διατμηματική επιτροπή για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό. Το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχέδιο εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2023 και τίθεται σε εφαρμογή από το 2024.
- (η) Το Υφυπουργείο Τουρισμού ανέλαβε την εποπτεία της λειτουργίας των μαρίνων σε σχέση με τις εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία / σκάφη αναψυχής, σύμφωνα με τους περί ευκολιών υποδοχής και απαγόρευσης απόρριψης στη θάλασσα από πλοία και καταλοίπων φορτίου εναρμονιστικούς κανονισμούς 138 του 2022, για την υλοποίηση των προνοιών της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2019/883, με στόχο την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- (θ) Ολοκληρώθηκε η παρακολούθηση της κατασκευής του καζίνο θέρετρου «City of Dreams Mediterranean», του πρώτου πολυθεματικού καζίνο-θέρετρου της Κύπρου και του μεγαλύτερου της Ευρώπης, μέχρι την έναρξη της λειτουργίας του, το τέλος Ιουνίου 2023. Μέσω της Συντονιστικής Επιτροπής Καζίνο, της οποίας προέδρευσε το Υφυπουργείο Τουρισμού, έγινε παρακολούθηση της διαδικασίας ανάπτυξης και ο επικουρικός χειρισμός ζητημάτων που αφορούν στην ομαλή ανάπτυξη του έργου.

7.2. Ανάπτυξη ορεινών αθλητικών θέρετρων

Το Υπουργικό Συμβούλιο, με την Απόφασή του με αρ. 94.172 και ημερ. 22.12.2022, αποφάσισε να εγκρίνει τέσσερις πυρήνες / περιοχές αναφοράς αθλητικών εγκαταστάσεων στις ορεινές περιοχές, σε συνέχεια προηγούμενης απόφασής του ημερ. 22.07.2021 για ένταξη της ολιστικής ανάπτυξης των ορεινών αθλητικών θέρετρων, ως έργο στρατηγικής σημασίας για την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού και την οικονομία του τόπου.

Στο πλαίσιο αυτό έγινε διαβούλευση με τα εμπλεκόμενα Κοινοτικά Συμβούλια, με αποτέλεσμα να διατεθούν στοιχεία των σχετικών αθλητικών εγκαταστάσεων, ούτως ώστε να διευκρινιστούν θέματα αναφορικά με τη διαθεσιμότητα των εγκαταστάσεων, τις ιδιαιτερότητές τους και τις προοπτικές απόδοσής τους και δυνητικά, τα στοιχεία αυτά να ενσωματωθούν σε προκήρυξη διαγωνισμού, για επιλογή συμβούλου μελετητή για διενέργεια μελέτης βιωσιμότητας, τα οποία έτυχαν σχετικής αξιολόγησης. Ενόψει των δεδομένων που προέκυψαν, ετοιμάστηκε νέα εισήγηση προς λήψη σχετικής απόφασης

από το Υπουργικό Συμβούλιο. Όσον αφορά ειδικότερα την περιοχή του Σταυρού της Ψώκας - Παλιό Λιβάδι, ετοιμάστηκε σχετικό σημείωμα έργου (Project Concept Note), το οποίο θα υποβληθεί στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης για αξιολόγηση.

7.3. Προσέλκυση επενδύσεων

Στόχος του Υφυπουργείου Τουρισμού είναι η προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κύπρου, ως τουριστικού επενδυτικού προορισμού και ευκαιριών για προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε στρατηγικά έργα τουριστικού ενδιαφέροντος, σε έργα ειδικών μορφών τουρισμού, αναφορικά με επώνυμες αλυσίδες ξενοδοχείων, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού, του οράματος του κράτους «Vision 2035» και της Στρατηγικής Οικονομικής Διπλωματίας.

Κατά το 2023, οι κύριες δράσεις του Υφυπουργείου στο συγκεκριμένο τομέα ήταν οι εξής:

- (α) Συμμετοχή στο International Hospitality Investment Forum στο Βερολίνο, στο Resort & Residential Hospitality Forum στη Λισαβόνα, στο πλαίσιο των οποίων έγιναν B2B συναντήσεις με ξένους επενδυτές και προβλήθηκαν ευκαιρίες για επενδύσεις στον τουρισμό.
- (β) Συμμετοχή στα επενδυτικά φόρα «*The American Lodging Investment Summit*», στις ΗΠΑ και «*Le Marche International des Professionnels de l'immobilier 2023*», στη Γαλλία, για καλλιέργεια ενδιαφέροντος επενδυτών από νέες αγορές.
- (γ) Συναντήσεις και επαφές με ενδιαφερόμενους επενδυτές, αξιολόγηση προτάσεων επενδυτικών τουριστικών έργων και παροχή πληροφόρησης, συμβουλευτικής και τεχνικής καθοδήγησης για προτάσεις / έργα.
- (δ) Εμβάθυνση συνεργασιών με τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Επενδύσεων (Invest Cyprus), τον Σύνδεσμο Μεγάλων Αναπτύξεων, το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ), τον Κυπριακό Σύνδεσμο Επενδυτικών Ταμείων (CIFA), επαγγελματικούς συνδέσμους και άλλους εταίρους, αναφορικά με στοχευμένες κοινές ενέργειες προβολής, και επαφές με επενδυτές για προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού.
- (ε) Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας της Στρατηγικής Οικονομικής Διπλωματίας της Κύπρου και του σχεδίου δράσης Οικονομικής Διπλωματίας Κύπρου-ΗΠΑ, του Υπουργείου Εξωτερικών, με σκοπό την προώθηση των προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού, με απώτερο στόχο τη συντονισμένη και στοχευμένη προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό και την προσέλκυση τουριστικών επενδύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Σχέδια χορηγιών – Προγράμματα

Το Υφυπουργείο Τουρισμού αξιοποιεί ευκαιρίες χρηματοδότησης, από ενωσιακούς πόρους και άλλα χρηματοδοτικά πλαίσια, με σκοπό την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, και γενικότερα προς όφελος της τουριστικής βιομηχανίας. Προτεραιότητα αποτέλεσε ο συντονισμός των εργασιών ολοκλήρωσης τρεχουσών συγχρηματοδοτούμενων ενεργειών, του Υφυπουργείου, στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων 2014-2020 και του προγράμματος Ελλάδα-Κύπρος.

8.1. Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας

Το 2023, ήταν σε ισχύ και τα τέσσερα σχέδια χορηγιών του Υφυπουργείου Τουρισμού, που εντάσσονται στο πλαίσιο του ΣΑΑ της Κύπρου ως ακολούθως:

- (α) *«Σχέδιο χορηγιών για έργα αναβάθμισης ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων σε ύπαιθρο, ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος»*, με συνολικό προϋπολογισμό € 9,4 εκ. Το ποσό κατανέμεται ισόποσα σε δύο προκηρύξεις. (1^η προκήρυξη το 2023 και η 2^η αναμένεται να προκηρυχθεί το 2024). Στο πλαίσιο της πρώτης πρόσκλησης του εν λόγω σχεδίου υποβλήθηκαν 23 αιτήσεις και βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία εξέτασής τους.
- (β) *«Σχέδιο αναβίωσης περιοχών υπαίθρου, ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών μέσω της δημιουργίας αυθεντικών εμπειριών για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος»*, με συνολικό προϋπολογισμό € 7,6 εκ. Το ποσό κατανέμεται ισόποσα σε δύο προκηρύξεις, η 1^η προκήρυξη το 2022 και η 2^η αναμένεται να προκηρυχθεί το 2024. Στο πλαίσιο της πρώτης πρόσκλησης υποβλήθηκαν 123 αιτήσεις, από τις οποίες εγκρίθηκαν προς χρηματοδότηση 86 αιτήσεις. Το συνολικό ποσό της προτεινόμενης επιλέξιμης δαπάνης ανήλθε σε € 3,9 εκ.
- (γ) *«Σχέδιο αναβάθμισης παραδοσιακών χώρων εστίασης ή πώλησης παραδοσιακών προϊόντων διατροφής με τη δυνατότητα ένταξής τους στο Σύμφωνο «Taste Cyprus»*», με συνολικό προϋπολογισμό € 7,6 εκ. Στο πλαίσιο της πρώτης πρόσκλησης υποβλήθηκαν 112 αιτήσεις και από αυτές εγκρίθηκαν προς χρηματοδότηση οι 84 αιτήσεις. Το συνολικό ποσό της προτεινόμενης δαπάνης ανήλθε σε € 5,1 εκ., ενώ το συνολικό ποσό της χορηγούμενης δαπάνης ανήλθε σε € 2,6 εκ.
- (δ) *«Σχέδιο χορηγιών για τη δημιουργία και εμπλουτισμό εγκαταστάσεων και υπηρεσιών Τουρισμού Υγείας, Ευεξίας, Αποκατάστασης, Προσβασιμότητας και Αυτόνομης*

Υποβοηθούμενης Διαβίωσης σε Ξενοδοχεία και Τουριστικά Καταλύματα με στόχο την Προσέλκυση Τουρισμού Υγείας και Ευεξίας», με συνολικό προϋπολογισμό € 5 εκ. Το εν λόγω Σχέδιο προκηρύχθηκε εντός του 2023.

8.2. Σχέδια χορηγιών από εθνικούς πόρους

- (α) «Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση έργων για την ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των παραλιών», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν εννέα αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 250.000 (βλ. επίσης παρ. 6.10).
- (β) «Σχέδιο χορηγιών για την οργάνωση συνεδρίων/ συναντήσεων, για την πραγματοποίηση ταξιδίων κινήτρων, για εκδηλώσεις λανσαρίσματος προϊόντων στην Κύπρο», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν 30 σχετικές αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 120.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.1).
- (γ) «Σχέδιο χορηγιών για τη βελτίωση υποδομών προσβασιμότητας, περιβαλλοντικής συνείδησης και δημιουργίας / αναβάθμισης υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν τρία αιτήματα, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 37.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.2).
- (δ) «Σχέδιο Χορηγιών για την ψηφιακή μετάβαση παροχών ειδικών μορφών Τουρισμού», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν 23 αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 80.000 (βλ. επίσης παρ. 5.1).
- (ε) «Σχέδιο Χορηγιών ξένων αθλητικών ομάδων, ομίλων, συνδέσμων και ομοσπονδιών για προπόνηση και προετοιμασία στην Κύπρο», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν 92 αιτήματα ξένων αθλητικών ομάδων, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 360.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.2).
- (στ) «Σχέδιο Χορηγιών για τη διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν 36 αιτήματα, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 350.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.2).
- (ζ) «Σχέδιο Χορηγιών εκδηλώσεων που αφορούν στην προώθηση της οινογαστρονομίας και των Τοπικών Προϊόντων που διοργανώνονται στην Κύπρο», εγκρίθηκαν 58 αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 128.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.8).
- (η) «Σχέδιο χορηγιών για την πιστοποίηση παροχών υπηρεσιών καταδύσεων αναψυχής», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν τέσσερις αιτήσεις, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 2.400 (βλ. επίσης παρ. 4.1.1).
- (θ) «Σχέδιο χορηγιών για τη φιλοξενία κρουαζιερόπλοιών στην Κύπρο», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν πέντε αιτήματα, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 28.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.10).

- (i) «Σχέδιο χορηγιών Χριστουγεννιάτικων Χωριών», στο πλαίσιο του οποίου συμμετείχαν επτά κοινότητες, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 400.000 (βλ. επίσης παρ. 5.1).
- (ια) «Σχέδιο χορηγιών επισκέψιμων εργαστηρίων χειροτεχνίας και οινογαστρονομίας», στο πλαίσιο του οποίου εγκρίθηκαν 100 αιτήσεις, που αφορούσαν στη διοργάνωση 1.600 εργαστηρίων, με εκτιμώμενο συνολικό ποσό χορηγιών ύψους € 400.000 (βλ. επίσης παρ. 4.1.5).
- (ιβ) «Σχέδιο χορηγιών επενδύσεων εμπλουτισμού και εκσυγχρονισμού του τουριστικού προϊόντος για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου», το οποίο αφορά εκκρεμούσες υποχρεώσεις που απορρέουν από Σχέδιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, το οποίο έληξε το 2018.

8.3. Άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα

- (α) Πρόγραμμα Instant: Το Υφυπουργείο Τουρισμού συμμετείχε ως εταίρος σε κοινοπραξία με σκοπό τη δημιουργία πρωτοποριακής πλατφόρμας στον τομέα του τουρισμού και της φιλοξενίας, στο πλαίσιο του προγράμματος RESTART 2016-2020. Η πλατφόρμα, με την ονομασία «*INSTANT - INtelligent platform for providing Staffing And Training in the hotel industry*», μέσω των κύριων λειτουργιών της, επιχειρεί να προσφέρει λύσεις στις ανάγκες στελέχωσης, εκπαίδευσης και δραστηριοποίησης προσωπικού στο ξενοδοχειακό τομέα. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το 2023 και η πλατφόρμα τέθηκε σε λειτουργία, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας δομημένης σύνδεσης, που γεφυρώνει το υπάρχον χάσμα μεταξύ των αναγκών πρόσληψης και των απαιτήσεων κατάρτισης του προσωπικού.
- (β) Πρόγραμμα EnterCY: Το Υφυπουργείο Τουρισμού συμμετείχε ως εταίρος σε κοινοπραξία στο πρόγραμμα EnterCY, στο πλαίσιο του προγράμματος RESTART 2016-2020. Το πρόγραμμα, επιχορηγήθηκε από Ευρωπαϊκά κονδύλια, μέσω του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας και ολοκληρώθηκε το 2023. Στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία «360 virtual» ξεναγήσεων και «reconstructions» σε διάφορους χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Ενίσχυση της παρουσίας του Υφυπουργείου Τουρισμού σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

Το Υφυπουργείο Τουρισμού προβαίνει σε ενέργειες ενίσχυσης της παρουσίας του σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με απώτερο σκοπό την αποκόμιση όσο το δυνατόν περισσότερων οφελών για τον τουριστικό τομέα της χώρας μας.

9.1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Το Υφυπουργείο Τουρισμού προωθεί δράσεις που άπτονται ευρωπαϊκών πολιτικών και θεμάτων, που αφορούν στον τουρισμό. Συμμετείχε στη Συμβουλευτική Επιτροπή Τουρισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εφαρμόζει το έγγραφο για την οδό μετάβασης για τον τουρισμό (tourism transition pathway), αλλά και τη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για τον Τουρισμό μέχρι το 2030.

Ενόψει της Ευρωπαϊκής Προεδρίας από την Κύπρο το 1^ο εξάμηνο του 2026, υπάρχει εμπλοκή του Υφυπουργείου σε δραστηριότητες / διοργανώσεις που ξεκίνησαν να γίνονται προς αυτή την κατεύθυνση, υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών.

9.2. Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UN Tourism)

Το Υφυπουργείο Τουρισμού και ο Υφυπουργός Τουρισμού αποτελούν τον πρώτο αποδέκτη (first destination) στην Κυπριακή Δημοκρατία για τα θέματα του «UN Tourism», ο οποίος αποτελεί όργανο του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Εκπρόσωπος του Υφυπουργείου λειτουργεί ως σημείο επαφής μεταξύ του «UN Tourism» και της Κύπρου.

Συνεχίστηκε η ενημέρωση για όλα τα θέματα πολιτικής, ψηφισμάτων, προγράμματος εργασιών και προϋπολογισμού, έργα και λοιπές δραστηριότητες του Οργανισμού, όπως παραγωγή στατιστικών στοιχείων, μελετών, ερευνών, προκήρυξη διαγωνισμών, διοργάνωση θεματικών εκδηλώσεων, κ.ά., καθώς επίσης η συμμετοχή σε συγκεκριμένες δράσεις πρωτοβουλίες του εν λόγω Οργανισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Άλλες ενέργειες του Υφυπουργείου Τουρισμού

Κατά το 2023, το Υφυπουργείο πραγματοποίησε επίσης ενέργειες και δράσεις, οι οποίες αφορούσαν τομείς, οι οποίοι δεν ενέπιπταν άμεσα στις αρμοδιότητές του, με βάση τη σχετική νομοθεσία, αλλά όμως αποτελούσαν σημαντικούς παράγοντες για υλοποίηση των δικών του στόχων. Επίσης, το Υφυπουργείο συνέδραμε στην υλοποίηση κυβερνητικών πολιτικών. Στο κεφάλαιο αυτό, αναλύονται ακροθιγώς οι βασικότεροι από τους συγκεκριμένους τομείς.

10.1. Εργασιακά ζητήματα

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, συνέδραμε στην:

- (α) Αντιμετώπιση του προβλήματος της μειωμένης ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων κατά τη χειμερινή περίοδο και στην πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς του ιδιωτικού τομέα (π.χ. ΠΑΣΥΞΕ, ΣΤΕΚ, Παγκύπριο Σύνδεσμο Κέντρων Αναψυχής (ΠΑΣΥΚΑ) κ.ά.), που είχαν ως αποτέλεσμα την αναβάθμιση του «Έκτακτου σχεδίου εργαζομένων σε ξενοδοχειακές μονάδες που βρίσκονται σε ολική ή μερική αναστολή εργασιών», το οποίο αναμένεται να προκηρυχθεί εντός του 2024, μετά από σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.
- (β) Διαμόρφωση του Σχεδίου Κατάρτισης Εργαζομένων σε Κέντρα Αναψυχής, που βρίσκονται στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και στο παραλιακό μέτωπο Πάφου και τελούν υπό αναστολή εργασιών κατά την περίοδο Δεκεμβρίου 2023-Μαρτίου 2024, το οποίο αναμένεται να προκηρυχθεί εντός του 2024, μετά από σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

10.2. Φιλοξενία Ουκρανών προσφύγων και ασυνόδευτων ανήλικων αιτητών διεθνούς προστασίας

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο σχετικών Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, προχώρησε στην εξασφάλιση υπηρεσιών ξενοδοχείων / οργανωμένων διαμερισμάτων για τη φιλοξενία εκτοπισθέντων από την Ουκρανία, στους οποίους παρέχεται δικαίωμα προσωρινής προστασίας στη Δημοκρατία. Σε αυτή τη βάση, έχει συνάψει συμφωνίες με ξενοδοχειακές μονάδες στην Επαρχία Αμμοχώστου, στην περιοχή του Αγρού και στην Πόλη Χρυσοχούς, για τη φιλοξενία Ουκρανών προσφύγων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου, από τον Μάρτιο του 2022, όπου και άρχισε το πρόγραμμα φιλοξενίας εκτοπισθέντων από την Ουκρανία, μέχρι και τον Δεκέμβριο του

2023, φιλοξενήθηκαν πέραν των 3.500 ατόμων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, το Υφυπουργείο έχει συνάψει συμφωνίες με ξενοδοχειακές μονάδες για την παροχή υπηρεσιών προσωρινής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων αιτητών διεθνούς προστασίας, με το μέγιστο αριθμός ατόμων που φιλοξενήθηκαν να ανέρχεται στα 286.

Στο πλαίσιο διαχείρισης των εν λόγω συμβάσεων, το Υφυπουργείο Τουρισμού διεξάγει επιτόπιους ελέγχους στα ξενοδοχεία που φιλοξενούν τόσο Ουκρανούς όσο και ασυνόδευτους ανήλικους και επιλαμβάνεται ζητημάτων που προκύπτουν από τις εν λόγω συμβάσεις.